

PROPOSTA DIDÀCTICA: EL BALL DE NANS DE SALLENT DES D'UNA MIRADA AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE

Clara FERRÉS JIMÉNEZ

4t Treball Final de Grau

Elisabet Pujol

Grau en Mestre d'educació Primària

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

(Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya)

Sallent, 15 de maig del 2020

Figura 1 Ball de Nans durant una nit de Fumera. Autoria: Artur Gavalda. Font: La Fumera.

“La cultura és l’opció política més revolucionària a llarg termini”

Montserrat Roig

Resum

En aquest estudi es proposa treballar un aspecte de la cultura popular amb una mirada amb perspectiva de gènere. Concretament, tracta sobre el Ball de Nans de Sallent. Per a fer-ho es treballarà a partir de quatre grans blocs: la història darrere del Ball de Nans, la música, el gènere i la dansa. Aquesta proposta està pensada per a ser duta a terme a Cicle Superior.

La proposta va ser duta a terme en una situació de confinament i, per tant, va haver de ser repensada per fer-la online i amb un grup reduït d'infants. Per a poder-la validar, es va crear una enquesta per a que mestres en actiu la poguessin valorar.

Paraules clau: *cultura popular, gènere, música, dansa.*

Abstract

The purpose of this study is to work an aspect about popular culture but from the gender perspective. Specifically, this study is about Sallent's *Ball de Nans*, a typical dance included in their popular culture. To do it, we will work from four big blocks: the history behind that dance, the music, the gender and the dance itself. This proposal it thought to be taught in sènior cycle.

This proposal was done in a confinement so it had to be done online and with a small number of children. To prove it, a survey was created to ask some teachers that are working nowadays, if that proposal was good.

Key words: *popular culture, gender, music, dance.*

Agraïments

Als infants i les famílies que han participat del projecte i a les i els mestres que van respondre a l'enquesta. Sense vosaltres això no hauria pogut ser.

A l'Eli, per confiar-hi i acompanyar-me, quan acompanyar s'ha convertit en una tasca molt difícil però vital.

Al Lluís i la Mercè, per les seves ganes infinites de mostrar-nos com d'increïble és el món de la música a les escoles, per formar-nos i per fer-nos costat.

A la meva família, per ser-hi sempre, malgrat no sempre sigui fàcil.

A les meves companyes i companys de classe, per aquests anys de patiment i gaudi col·lectiu.

A la Laia i l'Èlia, que han aguantat estoicament dubtes, preguntes, moments difícils i alegries.

A tothom qui ha donat la seva veu per a que la cultura popular de Sallent pugui quedar plasmada en aquest projecte i a tothom qui ha posat el seu granet de sorra per a que això sigui possible.

Però sobretot, a tota la gent que ha fet viure la cultura popular de Sallent durant tants anys. A la gent que se l'estima, a la que en crea de nova, a la que no deixa que mori la que ja existeix.

A vosaltres, gràcies.

Índex

1 Introducció	8
1.1 Objectius	8
1.2 Qüestions de recerca o hipòtesi	9
2 Marc Teòric.....	10
2.1 Cultura popular salentina	10
2.1.1 Definició de cultura popular.....	10
2.1.2 Cultura popular salentina actual	10
2.1.2.1 Festes populars salentines	11
2.1.2.2 Figures populars salentines	12
2.1.3 Els Nans	18
2.2 Gènere	21
2.2.1 Definició i diferència entre gènere i sexe	21
2.2.2 Definició d'estereotip i estereotips relacionats amb el gènere més comuns	22
3 Aplicació pràctica.....	24
3.1 Descripció de l'aplicació pràctica que es volia dur a terme abans del confinament	24
3.2 Justificació de l'aplicació pràctica portada a terme en situació de confinament .	27
3.3 Instruments de recollida de dades	31
3.4 Dades obtingudes	33
3.4.1 Dades obtingudes a partir de les activitats proposades als infants.....	33
3.4.2 Dades obtingudes a partir de l'enquesta feta a mestres	44

3.5 Discussió.....	49
4 Conclusions	56
5 Limitacions i prospectiva d'investigació	59
6 Valoració personal del procés d'elaboració del Treball Final de Grau	61
7 Bibliografia	63
8 Annexos.....	66

1 Introducció

Sóc la Clara Ferrés, estudiant de 4rt del Grau de Mestre d'Educació Primària, menció en Educació Musical. El document que teniu a les mans és el meu Treball Final de Grau. He creat una proposta didàctica per a poder treballar el Ball de Nans del meu poble, Sallent, però fent-ho des d'una mirada amb perspectiva de gènere.

Abans de començar cal explicar el marc social en el que ens trobem. Des del 13 de Març fins pràcticament l'entrega d'aquest treball, hem viscut en una situació de confinament degut a la pandèmia causada pel Covid-19. Això ha provocat que s'ha hagut de modificar part de l'aplicació pràctica i adaptar-la a aquesta situació. Més endavant s'explica quina era la proposta inicial i les modificacions que es van haver de dur a terme.

El document consta de dues grans parts. En la primera es presenta el marc teòric des del qual es basa tota la proposta. Aquest marc teòric, alhora, es divideix en dos grans blocs: cultura popular sallentina i gènere. S'aprofundirà en què volen dir cada un dels conceptes, quines són les festes i figures més representatives de la cultura popular sallentina i quins són els estereotips que es treballaran a la proposta didàctica.

Seguidament, hi ha l'altra gran part d'aquest treball: l'aplicació pràctica. Aquesta aplicació pràctica s'ha dut a terme en dues branques: la proposta didàctica realitzada als infants i l'enquesta que s'ha fet a mestres en actiu per tal de valorar aquesta proposta. Per tant, s'exposen les dades recollides de cada una d'aquestes branques i es realitza una petita discussió sobre aquests resultats.

A continuació s'exposen les conclusions obtingudes, les limitacions que hi ha hagut per a poder realitzar aquest treball i com pot continuar la investigació. Per últim, hi ha les meves reflexions finals del procés d'elaboració del Treball Final de Grau.

1.1 Objectius

Els objectius principals d'aquest Treball Final de Grau s'engloben, bàsicament, en obrir la cultura popular sallentina als infants del poble però des d'una mirada amb perspectiva de gènere. Si els infants coneixen i aprenen de la riquesa cultural d'allà on

viuen i a sobre, ho fan amb consciència i des d'una mirada plena de respecte, aconseguirem que aquesta memòria col·lectiva no mori mai.

Així doncs, els objectius generals són:

- Donar a conèixer la cultura popular i, més concretament, el Ball de Nans, als infants de Sallent.
- Dotar i impulsar en els infants una mirada crítica, de respecte i amb perspectiva de gènere cap al que els envolta.
- Vincular la cultura popular amb el gènere i l'educació musical i crear una proposta didàctica per a treballar aquests aspectes conjuntament.

1.2 Qüestions de recerca o hipòtesi

Abans d'acabar de decidir què volia investigar al meu Treball Final de Grau tenia dues coses molt clares: la primera és que volia introduir una mirada amb perspectiva de gènere dins del Treball i alhora volia treballar aspectes de la cultura popular sallentina. Així doncs, pensant en tota la cultura popular que tenim a Sallent em va venir la primera pregunta que em vaig formular:

- Per què el Ball de Nans, sempre el ballen noies?

A partir d'aquí em van anar sorgint hipòtesis. Pot ser que sigui perquè la gent del poble no sap que ho pot ballar? O perquè la dansa és un acte estereotipat a que el duguin a terme les dones? O perquè ningú més ho vol fer?

També em vaig començar a preguntar: els infants de Sallent coneixen la cultura popular del seu poble? Estan influenciats pels mateixos estereotips que influeixen a la gent adulta? Si des de que són infants, es treballa la cultura popular i se la fan seva, quan siguin adults hi voldran participar més del que s'ha participat fins ara?

Amb aquestes preguntes al cap, vaig plantejar-me crear una proposta didàctica per aprendre sobre el Ball de Nans, fent-ho a través de dinàmiques on es parlés d'estereotips, diferències i aspectes que ajudin als infants a ser respectuoses i respectuosos però alhora crítiques i crítics.

2 Marc Teòric

Al següent apartat posarem les bases teòriques en les quals es fonamenta el treball. En aquest cas, s'hi troben dos grans temes: Cultura Popular i Gènere.

2.1 Cultura popular salentina

En aquest apartat s'exposarà què és la cultura popular i, a continuació, ens centrarem en els ítems que conformen la cultura popular salentina per acabar posant el focus als Nans, epicentre del treball.

2.1.1 Definició de cultura popular

Per a poder definir el terme cultura popular, dividirem aquest conjunt de paraules i ens fixarem en cada un dels components: cultura i popular.

Segons el DIEC (s.f.), **cultura** pot ser definit com: "Conjunt dels símbols, valors, normes, models d'organització, coneixements, objectes, etc., que constitueixen la tradició, el patrimoni, la forma de vida, d'una societat o d'un poble."

Si ara agafem el segon component, **popular** pot ser definit com: "Relatiu o pertanyent al poble" (Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans, s.f.).

Tanmateix, González (1979), exposa que la cultura popular és aquella creada directament per el poble i no per al poble i, és per aquest fet, que el mateix poble es sent un agent creador del seu propi destí.

Així doncs, si combinem les dues definicions donades pel DIEC i el que ens exposa González (1979), ens trobem que la **cultura popular** és tot allò que constitueix la tradició, el patrimoni i la forma de vida d'un poble i que, alhora, es crea des del poble mateix.

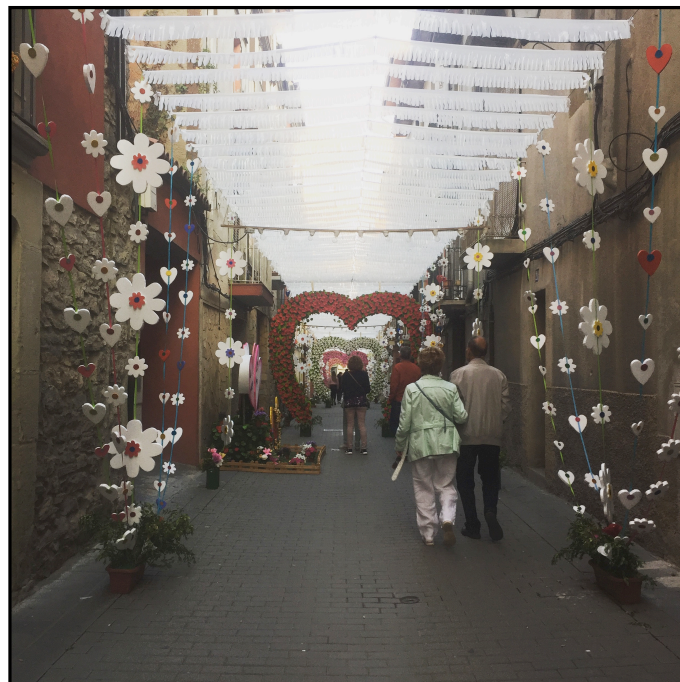
2.1.2 Cultura popular salentina actual

La cultura popular salentina, actualment, disposa d'un ric patrimoni tant festiu com de figures pròpies. A continuació s'exposen breument cada un dels ítems culturals que formen el conjunt de la cultura popular salentina.

2.1.2.1 Festes populars sallentines

- **Carnaval.** Carles Vera, president del Carrilet, entitat organitzadora de la festa, explica el següent. Prohibit durant el Franquisme i recuperat l'any 1978, ha esdevingut una de les festes més importants de Sallent. Celebrat pels volts de Quaresma, el poble es transforma durant una setmana per acollir el Carnaval infantil, l'arròs dels pobres del diumenge, la Rua multitudinària de disfresses i l'enterro de la Sardina, entre d'altres. Durant la setmana de Carnaval també s'hi duu a terme el **Correfoc**, on hi ha les figures que s'esmentaran a l'apartat següent.

- **Enramades.** Tal com ens explica el recull de Músiques de Sallent que va impulsar el músic sallentí Jordi Fàbregas, les enramades és una festa que té més de 600 anys d'història i que fa que sigui una de les festes més emblemàtiques de Sallent. Celebrades per Corpus, s'*enrama* el dimecres previ i es *desenrama* el dilluns següent. La festa consisteix en decorar (o *enramar*) els carrers de la vila de la temàtica escollida pels propis veïns i veïnes del carrer en qüestió amb materials com el boix, el paper serrell, les flors i altres elements decoratius. Durant la festa, se celebren torneigs de diverses tipologies, exposicions, concerts, ballades de sardanes, etc. Però un dels actes més importants i populars de la festa són Les **Balladetes**. La tarda de dilluns d'Enramades, la plaça Sant Bernat de Sallent s'omple de nenes i nens per ballar, en parelles, aquest ball pla al so de la música tradicional. Antigament, les parelles eren formades per una nena i un nen, però actualment, els infants es poden aparellar com vulguin.

Figura 2 Carrer de Sant Esteve enramat. Autoria pròpia.

- **La Fumera.** Nascuda l'any 2014 de la necessitat que tenia Sallent de tenir una Festa Major popular, autogestionada i participativa, on tothom hi tingués cabuda. Laia Garrido, membre del col·lectiu de persones que coordinen la celebració de la festa, explica el funcionament. El poble es divideix en tres colles, segons el territori, i cada colla pren el nom i símbol de tres de les fàbriques més importants que hi va haver a Sallent: Les Culleres, La Bòbila i La Fàbrica Vella. Preservar la memòria obrera i omplir les places i els carrers del poble de festa, música i colors són dos dels objectius principals de la festa, que amb només 6 anys d'història, ja s'ha convertit en una de les festes majors alternatives de referència. La Fumera de l'any passat, justament, posava la cultura popular al centre, reivindicant aquelles expressions que impliquen organització col·lectiva.

Figura 3 Una nit de Fumera amb el Gegant Maqui de protagonista. Autoria: Txus Garcia. Font: La Fumera.

2.1.2.2 Figures populars sallentines

- **Bastoners.** Gràcies al recull de Músiques de Sallent que va impulsar el músic sallentí Jordi Fàbregas i del testimoni de la Sara Pons, membre actual de la colla, podem saber la història dels Bastoners de Sallent. El primer indici de l'existència de colla Bastonera a Sallent és al 1898, quan el farmacèutic sallentí Joan Pascual Tàpies plasmà una actuació dels Bastoners a la Plaça Major (actual Plaça de la Pau). La colla Bastonera va tornar a existir del 1944 al 1953 i, sota l'impuls d'Andreu Piñana, l'any 1976 es van tornar a recuperar fins l'any 2001. No va tornar a ser fins l'any 2015, una colla de joves de la vila van decidir tornar a recuperar la tradició bastonera de la vila,

modernitzant la vestimenta però conservant els balls i música de les colles que bastoneres que els van precedir. Així doncs, el Rabiüt, el Francès i el Quatre Cops, entre d'altres, són balls que encara ressonen per les places sallentines. La colla de Bastoners de Sallent està composta, actualment, de tres grups: Petits, Mitjans i Grans. En total són unes 35 balladores i balladors i dues flabiolistes.

Figura 4 Colla petita dels Bastoners durant una mostra de cultura popular a La Fumera. Autoria: Sergio Romera. Font: La Fumera.

- **Treballadores de la Fumera.** La Laia Garrido, com a membre de la coordinadora de la Fumera explica que, amb la voluntat de seguir generant cultura popular a la vila i de seguir preservant la memòria històrica sallentina, des de la coordinadora va sorgir la idea de crear tres figures que representessin tres Treballadores de cada una de les fàbriques: la Lola de les Culleres, l'Aurora de la Fàbrica Vella i el Salvador de la Bòbila. Així doncs, es va demanar a l'artista Xavi Badia la construcció de tres figures lleugeres que permeten portar-les tant a infants com a adults. Aquestes figures estan al carrer durant tota la festa i, per tant, a disposició de tothom qui les vulgui fer ballar. A més a més, es va crear una música específica per a elles a càrrec del Roger Andorrà i cada divendres de Fumera fan el seu ball.

*Figura 5 Les Treballadores de La Fumera.
Autoria: Bet Garcia. Font: La Fumera.*

- **Gegants.** L'entitat dels Gegants i Nans de Sallent va celebrar, l'any 2002, el 25è aniversari de la recuperació dels gegants de Sallent i, per celebrar-ho van crear un llibre que ens permet saber la història dels gegants actuals de la vila. Sallent té dues parelles de Gegants que acostumen a sortir, una parella de Gegants que ja no surten i una parella de Gegantons que també acompanyen els Gegants a les sortides. Els Gegants Vells van ser estrenats durant la Festa Major de l'any 1978, es deien Gaspar i Mariona i representen una parella de començaments del segle XX amb el seu vestit de gala. Ja no surten i per això l'any 1982 es van estrenar la parella de Gegants Fillols que, igual que els seus padrins representen una parella de començaments del segle XX i es diuen Gaspar i Mariona. L'altra parella de Gegants són els Gegants Reis, que es diuen Bernat i Ermessenda. Es van inaugurar durant la Festa Major de l'any 1982 i van ser construït per l'artista i constructor de gegants solsoní Manel Casserres. Per últim, la parella de Gegantons van arribar a la vila durant la Festa Major de l'any 1988 i representen una parella jove de l'època medieval. Es diuen Eulàlia i Guillem.

Figura 6 La parella de Gegants Mariona i Gaspar en una matinal de cultura popular de La Fumera. Autoria: desconeguda. Font: Gegants i Nans de Sallent.

- **El Gegant Maqui.** Tal i com explica Guillem Cabra, un dels impulsors de la construcció del gegant Maqui, aquest gegant neix de voler recuperar el gegant popular que ja havia existit a Sallent i que havia desaparegut als anys 90. És així com al 2013 neix a Sallent el Maqui, en record dels guerrillers antifrancistes, que va ser construït per iniciativa de les entitats el Carrilet, la Llançadora, desapareguda actualment, i l'Ateneu Rocaus i pagat mitjançant una campanya de micromecenatge. La figura va ser decidida a partir d'un procés participatiu on hi van participar al voltant de 20 entitats del poble. El Maqui té dues músiques originals: el Maquinant i el Ball del Maqui, composades les dues per Roger Andorrà i la figura va ser construïda per l'artista cardoní Antoni Mujal. El Gegant Maqui s'ha convertit en una figura representativa de Sallent i no hi ha cap festa popular del poble on no hi sigui present ja que la seva figura lleugera permet que tothom el pugui agafar i fer ballar. Com a una curiositat del gegant Maqui, Guillem Cabra explica que la primera ballada del gegant va ser feta per una dona, la Gemma, que també va ser la que es va encarregar de crear la seva coreografia.

Figura 7 El Maqui al festival La Resposta, a Sallent. Autoria: Mireia Vilaseca. Font: Free Anna Gabriel.

- **La Geganta Joana la Negra.** Gràcies al testimoni d'una de les membres de l'entitat Adona't, podem saber la història de la Geganta Joana la Negra. Si el Maqui va ser creat a partir d'un conjunt d'entitats, l'entitat Adona't va voler homenatjar la figura de Jerònima Muntanyola, més coneguda com a Joana la Negra. Va ser acusada de bruixeria i penjada a la forca l'any 1618. Aquesta geganta ens fa recordar el passat, homenatjar les dones que la història vol que oblidem i trencar amb els estereotips que marquen la figura de les Bruixes, ja que la Joana no té cap ítem que estigui marcat per pertànyer al costumari popular que tenim de les bruixes. Va ser estrenada l'any 2018 i la seva figura lleugera també permet que tothom qui la vulgui fer ballar, ho pugui fer.

Figura 8 La Geganta Joana la Negra el dia de la seva inauguració, acompanyada del Maqui. Autoria: Bet Garcia. Font: Ateneu Popular Rocaus.

- **Figures del Correfoc.** Durant el Carnaval, sempre hi ha el Correfoc amb les seves figures i músiques característiques. Carles Vera ens explica quines són aquestes figures.

- **Les bruixes.** Creades l'any 1984, quan van començar, havien de ser ballades per homes. Les bruixes porten una capa blava, una camisa a ratlles, uns pantalons, el barret, l'escombra i les màscares que cada bruixa s'ha fet a mida. Tenen una música pròpia.

Figura 9 Les bruixes abans de sortir a ballar. Autoria: Txus Garcia.

Font: La Fumera.

- **Els dimonis.** Creades l'any 1984, van vestits amb una casaca vermella i negra. Aquests colors representen l'infern i alhora fan homenatge al propi Carnaval. Tenen una música pròpia.
- **El Boc i la Cabra.** Dues figures individuals que porten foc a les seves banyes. La figura del Boc va ser construït per Domènec Òrrit, escultor i la figura de la Cabra va ser construïda per Imma Bastardes. Com a curiositat, hi ha la norma no escrita que el Boc sempre l'ha de fer ballar un home i la Cabra una dona.
- **Guita.** La segona Guita del Carnaval, va ser construïda per els propis membres de l'entitat. El seu cap té forma de drac. Surt a ballar amb el Boc i la Cabra, amb la seva música pròpia.

2.1.3 Els Nans

Gràcies a la recopilació i llibre que l'entitat dels Gegants i Nans de Sallent va fer l'any 2002, durant el 25è aniversari de l'entitat, i al recull de Músiques de Sallent que va impulsar el músic sallentí Jordi Fàbregas, podem saber la història de les figures dels Nans de Sallent.

La primera aparició de part dels actuals Nans de Sallent va ser a la Festa Major de l'any 1983. S'hi van estrenar les figures del Bufó i una Àvia i un Avi catalans. A la Festa Major de l'any següent, es van estrenar la parella de Nans Feudals (una Princesa i un Príncep) formant, així, el conjunt de cinc Nans que surten a ballar actualment.

Figura 10 Actes finals de la celebració de Sallent com a ciutat Gegantera, l'any 1985. Autoria: desconeguda. Font: Gegants i Nans de Sallent.

L'entitat dels Gegants i Nans de Sallent, es va plantejar construir aquests Nans per dotar Sallent d'unes figures úniques i que caracteritzessin al poble. La música i el ball també havien de ser propis d'aquestes figures.

Figura 11 Vestint els Nans abans de sortir a ballar en una mostra de folkore sallentí durant un Carnaval. Autoria: desconeguda. Font: Gegants i Nans de Sallent.

Es va encarregar la construcció dels Nans a l'artista Manel Casserres, solsoní constructor de gegants. La música va ser obra de la Montserrat Isern, sallentina membre del grup de gralles de la època, que va crear una melodia per a ser tocada per gralles. Actualment, però, la música es tocada per una cobla i/o xaranga.

El Ball de Nans doncs, ja disposava de música i figures. Però encara calia el més important: el propi ball. Les primeres balladores dels Nans van ser les encarregades de fer la coreografia única pels cinc Nans: el Bufó, l'Àvia, l'Avi, la Princesa i el Príncep.

En Miquel Àngel Gili, president de l'entitat, explica la història darrere la coreografia, la música i les figures. L'argument del Ball de Nans està ambientat en el Castell de Sant Sebastià, el castell de la vila i en les festes medievals que s'hi duien a terme. Així doncs, la història parla d'un Príncep i una Princesa que han organitzat una festa i han convidat als seus súbdits, els sallentins i sallentines. Entre aquests súbdits s'hi trobaven l'Àvia i l'Avi, treballadors dels camps i terres dels senyors del Castell. I en aquesta festa també s'hi trobava el Bufó, encarregat de distreure els convidats amb les seves bromes i històries. El Bufó però també era una figura que provocava que la resta de gent del poble el deixés de banda per com anava vestit, la manera com es comporta i la cara que té.

El Ball creat representa la història d'aquest Bufó. Al principi, ni la gent del poble ni els propis Senyors del Castell el volen. Així doncs, el Bufó balla sol i a la seva, mentre les

altres parelles de Nans ballen juntes. Finalment, el Bufó és acceptat per els altres personatges i acaben el Ball tots agafats de les mans i ballant alhora.

Aquest Ball, juntament amb la música interpretada per el grup de gralles, va ser presentat durant la Festa Major de 1984. L'actuació dels Nans de Sallent es reservava només per a la Festa Major i per a les Enramades. Des de fa uns anys, però, i amb la voluntat d'obrir la cultura popular al poble, els Nans també surten per La Fumera, la Festa Major Alternativa del poble, i durant la mostra de folklore sallentí que cada any s'organitza per Carnaval, entre altres actes esporàdics.

Les figures dels Nans no surten gairebé mai de Sallent. Només ho fan en contades ocasions per a mostrar el seu ball únic i propi. Així doncs, els Nans han estat a Matadepera, Capellades i durant l'Acte Inaugural dels Jocs Paralímpics de Barcelona '92. També cal dir que la parella formada per l'àvia i l'avi, van anar l'any 1986 al Japó a la celebració de la 1ª Diada de Sant Jordi com a representants de la cultura i les tradicions catalanes.

Figura 12 Els Nans ballant en una nit de Fumera. Autoria: desconeguda. Font: La Fumera.

2.2 Gènere

En aquest apartat ens centrarem en el segon gran tema d'aquest treball: el gènere. Crearem una definició a partir d'autors i el DIEC, ens fixarem en la diferència entre el concepte de sexe i el concepte de gènere i acabarem centrant-nos en alguns dels estereotips més freqüents en relació al gènere.

2.2.1 Definició i diferència entre gènere i sexe

Començarem cercant la definició dels dos conceptes que ens interessin directament des del DIEC, el Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans.

Segons el DIEC (s.f.), **gènere** pot ser definit com: "Sexe en funció dels trets, dels rols i de les funcions que li són culturalment associats".

Veiem doncs, segons la definició del DIEC (s.f.) del concepte de gènere, ens apareix que el sexe ve determinat per totes les característiques socioculturals que se li han assignat. Per tant, una persona del sexe femení serà així perquè els rols i les funcions que la societat li ha assignat són els rols femenins.

En canvi, **sexe** es defineix com: "Conjunt de les peculiaritats bioquímiques, fisiològiques i orgàniques que divideixen els individus d'una espècie en mascles i femelles i fan possible entre ells, mitjançant els adequats processos de conjugació o fecundació, una periòdica modificació de la informació genètica". (Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans, s.f.).

En aquest cas, veiem que el concepte de sexe ja està estretament lligat a les característiques biològiques de qualsevol individu d'una espècie i que, per tant, no té res a veure amb la construcció sociocultural de rols.

Seguim buscant altres definicions que ens ajudin amb aquests conceptes difícils. Antolín (2003), defensa que el concepte de gènere, nascut als anys 80, és fruit de la construcció social que s'ha fet d'allò femení i masculí. També ens explica que parlar de gènere i no de sexe vol dir assumir que les diferències entre allò masculí i femení són fruit de les construccions socials i culturals i no són diferències biològiques.

Però anem a veure un tercer document editat per l'Ajuntament de Barcelona i redactat entre l'Escola Lliure el Sol i el Raül López Cancho (2011), el Sexe dels Àngels ens diu que el gènere és tot allò cultural associat als sexes. En canvi, per definir el sexe, ens

torna a parlar de totes aquelles característiques biològiques que divideixen els individus en mascles o femelles.

Per últim, fem un cop d'ull a què ens diu Judith Butler. Butler (1986), distingeix entre sexe i gènere i afirma que el sexe són aquelles característiques anatòmiques de les persones i el gènere, el significat i la forma cultural que el cos adquireix.

Per tant, i recapitulant, podem afirmar que si parlem de sexe i gènere estem parlant de coses diferents però que estan estretament lligades. Que el **gènere** ve determinat per les qüestions culturals i, en canvi, el **sexe** ve determinat per les qüestions biològiques.

Per acabar de diferenciar entre els dos conceptes, Butler (1986), cita a Simone de Beauvoir al seu llibre *El segon sexe* (1949): “No es neix dona, s'arriba a ser-ho”, diferenciant, per complet, els dos conceptes debatuts.

Un altre tema a destacar del concepte de gènere és el que assenyala Antolín (2003), la jerarquia que es crea a partir de les relacions de gènere. Si mirem el document redactat entre l'Escola Lliure el Sol i el Raül López Cancho (2011), anomenat *El Sexe dels Àngels*, s'explica que, en general, les característiques associades al model masculí, com l'èxit i la fortalesa, reben més valor que les característiques associades al model femení, com la tendresa o la cura. Veiem doncs, tal i com diu aquest document i Antolín (2003), que les relacions de gènere es converteixen en relacions de poder.

2.2.2 Definició d'estereotip i estereotips relacionats amb el gènere més comuns

Per tenir-ho tot molt més clar, i com hem anat fent als apartats anteriors, buscarem la definició d'**estereotip** al DIEC.

Segons el DIEC (s.f.), **estereotip** es pot definir com: “Conjunt d'idees que un grup o una societat obté a partir de les normes o dels patrons culturals prèviament establerts”.

Del Olmo (2005), torna a fer referència al fet que, els estereotips, són un conjunt d'idees que s'atribueixen a un grup de persones, i alhora, parla de que aquests estereotips, un cop són adquirits, són molt difícils de modificar i per tant, presenten una forta resistència al canvi.

A continuació, tornarem a consultar el document *El Sexe dels Àngels* (2011), on s'explica que els estereotips també es poden considerar generalitzacions que es creen a partir de prejudicis sobre com les persones han de ser. Els estereotips doncs, es basen majoritàriament en opinions preconcebudes.

Aquest document també fa referència explícita als estereotips sexistes que són aquelles construccions culturals que, directament, assignen els rols i característiques a cada sexe.

El Sexe dels Àngels (2011), ens mostra exemples dels estereotips més comuns de gènere:

- Una dona hauria de ser tendre, empàtica, comprensiva, bona mare i esposa, submisa, tafañera...
- Un home hauria de ser valent, tendre, protector, líder, agressiu, la representació del nucli familiar en societat...

És interessant com aquest document també posa esment al fet que, la majoria de vegades, aquests estereotips poden discriminar un nombre elevat de persones i que és feina de tothom posar-hi atenció, qüestionar-nos i fer notar que aquestes generalitzacions, moltes vegades, no representen la realitat.

Anem a veure doncs, un dels estereotips de gènere que treballarem en aquesta proposta didàctica. Macías (1999), exposa a la seva tesis doctoral que un dels esports que està més estereotipat per ser un esport per a dones és la dansa. Blanco (2018), ens determina però, que els estereotips, la tradició i l'ensenyament de la dansa són factors condicionants en el món de la dansa avui en dia, però que poc a poc s'està trencant.

Salamanca (2014), ens introdueix un altre del focus d'aquesta proposta: comprovar si els infants creuen que hi ha roba pròpia de cada sexe que marca la diferència entre cada un.

Per últim, i intentant trencar amb els estereotips de gènere que acabem de comentar, en aquesta proposta es fa un petit incís al concepte de normal. Segons el DIEC (s.f.), **normal** es pot definir com: "Que és conforme al tipus més freqüent, com d'ordinari". És a dir, i lligant amb el que hem exposat anteriorment, que no trenca amb els estereotips socioculturals i, per tant, és part de la generalització que esmentàvem abans.

3 Aplicació pràctica

En aquest apartat aprofundiré en la proposta didàctica que he dut a terme. Abans de començar però, cal recordar que aquesta proposta didàctica s'ha hagut de dur a terme sota un període de confinament degut a la pandèmia causada pel Covid-19. Així doncs, començaré parlant de quina era la proposta inicial i que no es va poder dur a terme i també de com ho he hagut de gestionar al final. Farem un cop d'ull a com he recollit les dades i què hem obtingut i acabaré fent una petita discussió dels resultats abans de passar a les conclusions.

3.1 Descripció de l'aplicació pràctica que es volia dur a terme abans del confinament

La primer idea que vaig tenir quan vaig començar a plantejar aquest projecte, era la de poder anar a valorar la funcionalitat de la proposta didàctica amb infants. Com que he estat monitora de l'esplai de Sallent durant molts anys i tinc enllaç directe amb les monitores i monitors actuals, vaig pensar que podria ser una opció anar a provar aquesta proposta amb els infants del cau. Però al final, vaig poder contactar amb la directora de l'escola pública del poble, l'Escola Torres Amat, i no va tenir cap problema en que jo pogués anar a Cicle Superior a dur a terme les meves activitats.

Encara no havíem pogut concretar a quin grup aniria i de quants alumnes disposaria però, poder realitzar la meva proposta en una escola em permetia poder fer la majoria d'activitats en grup, molt manipulatives i que impliquessin la interacció entre tots els infants que hi estiguessin participant i jo mateixa. També em permetia generar debats i compartir opinions i això permetia crear, alhora, un vincle entre els propis infants i jo mateixa.

La meva proposta inicial incloïa una enquesta inicial que es passaria als infants que farien la proposta didàctica i que seria considerada la primera activitat. Amb aquesta enquesta es pretenia recollir les idees inicials que tenien els infants sobre la cultura popular sallentina i veure quina era la seva percepció dels estereotips sobre gènere que es treballarien durant els dies posteriors. Aquesta enquesta, estava preparada per fer-la online i s'hauria passat uns dies abans de començar.

A continuació, vaig dividir les activitats plantejades en quatre grans temes:

- Història. En aquest apartat es pretenia treballar la història que hi ha darrere del Ball de Nans. A partir de la història oral que m'havia explicat el Miquel Àngel Gili, sobre el Ball, vaig redactar-la per tal de crear una història escrita. El resultat és el següent:

“Hi havia una vegada... Una princesa i un príncep que vivien al castell de Sallent, que estava situat al cim d'una muntanya, des d'on es podia veure tota la vila. A aquesta parella reial, els agradava molt fer festes al seu castell i convidar als seus súbdits, tots els sallentins i sallentines. Entre aquests súbdits s'hi trobaven l'Àvia i l'Avi, que treballaven i conreaven els camps i terres dels senyors del Castell.

Per a que els seus convidats i convidades s'ho passessin molt millor, a la Princesa i al Príncep, els agradava sempre portar un Bufó. Els bufons s'encarregaven de distreure tota la gent de les festes explicant històries i fent bromes.

Però aquell Bufó era especial. Sempre portava roba molt estrafolària i es comportava d'una manera molt diferent a la resta de gent de la festa. Això feia que la resta de convidats i convidades i els propis Senyors del Castell el deixessin de banda, ballant sol.

Però el Bufó, tossut, seguia ballant i explicant històries, fins que tota la gent de la festa van veure que, si l'escoltaven, descobrien moltes coses que no sabien. Va ser així com, mica en mica, tothom va anar acceptant aquell Bufó entremaliat i, van acabar la festa ballant tots i totes juntes”.

A partir d'aquesta història, es pretenia treballar a partir de dinàmiques grupals un parell de temes. El primer era el concepte de diferència, referent a la diferència que hi ha al principi de la història entre el Bufó i la resta de personatges. El segon tema que es pretenia treballar era començar a introduir a poc a poc el gènere i teatralitzar la història en grups reduïts i generar debat arran de com s'haurien repartit els papers, com es sentirien de fer un paper d'un gènere diferent al seu, etc.

- Música. En aquest apartat es treballaria la peça musical que acompanya el Ball. Per fer-ho començaríem identificant algunes emocions i/o sentiments com l'alegria, la tristesa, la sorpresa, la por, etc. Un cop haguéssim identificat les emocions, escoltaríem la peça per primera vegada i intentaríem definir què

sentim quan l'escoltem. És una peça que té unes parts molt diferenciades i que et poden provocar sentiments diferents.

A continuació, haguéssim començat a fer dinàmiques per treballar aquestes parts de la peça. Primer hauríem caminat seguint el ritme de la cançó ja que una part és molt més lenta que l'altra. A part, hi ha una part amb compàs 3/4 i una altra amb compàs 2/4 i, per tant, faciliten poder jugar mentre caminem i distingim les dues parts, alhora que treballes el concepte de *valset* al compàs 3/4. També haguéssim creat un esquema de l'estructura de la peça entre totes i tots per tal de veure clarament de què estem parlant i de veure que les cançons es poden representar de manera gràfica.

Un cop haguéssim analitzat la peça, hauríem passat a veure quins instruments s'hi poden sentir. Per fer-ho, hauríem presentat diversos instruments físics diferents als quals tingués accés com, per exemple, una flauta travessera, una guitarra, un piano, una gralla, un ukelele, etc. Un cop presentats, tornariem a escoltar la peça i, dels instruments que tenim a davant, hauríem hagut de seleccionar els que sonen. En aquest cas, la gralla i el tabal.

Per últim, i si fos possible, s'hagués parlat amb algun dels membres del grup de gralles de Sallent per si hagués pogut venir a mostrar l'instrument, tocar la peça, etc.

- Gènere. En aquesta activitat es volien fer dinàmiques a partir dels estereotips de gènere més rellevants que acompanyen el Ball de Nans. Casualment la compositora del Ball de Nans és una dona, fet que trenca amb l'elevat nombre de compositors homes que hem conegut sempre. Per tant, començaríem fent un joc per descobrir el nom de la compositora. Un cop coneguéssim el nom, generariem un debat sobre si ens ha sorprès que sigui una dona o no i perquè.

A continuació, passariem a la segona gran part d'aquest tema: els estereotips relacionats amb la vestimenta. Els mostrariem una imatge de cintura en avall de cada Nan i els infants haurien d'esbrinar a quin Nan correspon. L'Àvia i la Princesa porten vestits i l'Avi i el Príncep porten pantalons. Però és curiós que el Bufó també porta vestit. Parlar de si els consideren normals i lligar-ho amb la definició de normal. Què vol dir ser normal? Qui ens ha dit que hi ha coses normals o no? En aquest punt seria important crear un bon debat i parlar

d'aquests conceptes i intentar trencar amb els estereotips de gènere que ens marquen la vestimenta.

Per últim, tornariem a demanar, com ho vam fer a l'enquesta inicial, quin Nan els agradaria ballar i perquè. També preguntariem si aquesta decisió és influïda per la vestimenta o no. Acabariem mostrant una foto de les balladores actuals i parlant de perquè són tot dones, intentant trencar, una altra vegada, amb l'estereotip de que la dansa és pròpia del gènere femení.

- Dansa. Aquest apartat seria l'últim abans de passar a l'enquesta final. El que es pretenia fer en aquesta activitat era crear grups aleatoris de 5 infants i ensenyar el ball. Cada grup s'hauria repartit els papers com els hagués semblat i haguéssim acabant tenint un debat sobre si els agradaria ballar el Ball de Nans en un futur o no.

Si es pogués, parlar amb les balladores per a que portessin els Nans i poder veure el Ball i les figures en directe.

Per últim, la proposta incloïa una enquesta final que ens permetria veure l'evolució de les idees dels infants i fer una mica de valoració personal. Aquesta enquesta s'hauria fet online també i uns dies després d'haver acabat les activitats.

3.2 Justificació i descripció de l'aplicació pràctica portada a terme en situació de confinament

Degut a la situació de confinament que estem vivint actualment degut a la pandèmia causada pel Covid-19, la proposta didàctica abans exposada va veure's afectada majoritàriament. Així doncs, després de les modificacions necessàries, el resultat va ser el següent.

El primer que es va haver de fer va ser cercar infants de Sallent que volguessin participar d'aquesta aplicació pràctica. Així doncs, vaig enviar un missatge a famílies de Sallent que creia que podrien participar, ja que les seves filles o fills eren de cicle superior i vivien a Sallent. Vaig tenir resposta de 10 infants, 3 de 5è i 7 de 6è, repartits entre les dues escoles de Sallent, l'escola Torres Amat (7 infants) i l'escola Vedruna (3 infants). És interessant destacar que, malgrat no ho vaig buscar, dels 10 infants que van respondre, 5 són nenes i 5 són nens.

Llavors, vaig haver de plantejar com fer les activitats, ja que no les podia fer presencialment. Vaig acabar decidint que utilitzaria una plataforma online, anomenada Seesaw que vaig veure utilitzar durant la meua estada de pràctiques a Anglaterra. Aquesta aplicació és molt intuïtiva i fàcil d'utilitzar. La mancança és que només està disponible en anglès. Per això vaig enviar unes petites instruccions per a què els infants i les seves famílies poguessin utilitzar l'aplicació sense cap problema. L'aplicació permet als infants respondre les activitats de diverses maneres, per a què ho puguin fer com es sentin més còmodes. Així doncs, hi havia infants que m'enviaven les explicacions gravades amb veu o d'altres que ho escrivien.

Les activitats plantejades en un inici també és van haver de modificar. Totes van haver de ser fetes per a poder-les resoldre individualment i els debats que s'havien de generar contínuament van ser reduïts a una trobada online que vaig anomenar Plenària que fèiem després de cada activitat. Així doncs, vaig crear un calendari per enviar als infants i famílies per tal de que sabessin cada quan tindrien una activitat penjada al Seesaw o cada quan ens trobaríem en una Plenària. El calendari que vaig enviar és el següent:

CALENDARI

DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES	DISSABTE	DIUMENGE
13	14	15	16 Activitat 1	17	18 Activitat 2	19 Plenària 17h
20 Activitat 3	21 Plenària 17h	22 Activitat 4	23	24 Plenària 17h	25 Activitat 5	26
27 Plenària 17h	28 Activitat 6	29	30	1	2	3

Figura 13 Calendari de les activitats online. Autoria pròpia.

Abans de dur a terme cada activitat, es van haver de revisar i modificar les que calien ser modificades per tal de poder-les dur a terme totes online i des de casa. Així doncs, a continuació s'exposaran els canvis realitzats de cada activitat i als annexos hi

trobareu les graelles completes de cada activitat amb els seus objectius corresponents.

- Activitat 1. De l'activitat 1 no es va haver de modificar res ja que l'enquesta ja estava pensada per fer online i, per tant, ja es va poder aprofitar la idea inicial.
- Activitat 2. En aquesta activitat es va haver de gravar la història per tal de que la poguessin escoltar des de casa. A part, la dinàmica per treballar les diferències es va haver de fer mitjançant una fitxa i la segona part on s'havia de teatralitzar la història, va haver de ser anul·lada. La reflexió i el debat final van ser a través d'una videotrucada grupal.
- Activitat 3. Aquesta activitat és de les que més s'ha vist afectada a causa del confinament. Per començar, s'ha hagut de modificar l'ordre de presentar cada part de l'activitat i totes les activitats van ser a partir de fitxes que havien d'anar contestant o marcant. Per fer aquesta activitat online, es va presentar una fitxa amb les expressions facials i cada infant les va identificar com va creure. Seguidament van respondre a la pregunta que se'ls plantejava en una altre document. A continuació hi havia el canvi més gran ja que no vam poder fer l'activitat d'analitzar la peça musical a base de caminar seguint el ritme i vam passar directament a identificar els instruments, que tampoc vam poder veure ni sentir en directe sinó que només els podien identificar a través d'imatges. Per últim, els infants havien de relacionar la peça amb un esquema ja donat i relacionar tres altres esquemes donats amb tres peces de la cultura popular sallentina.
- Activitat 4. Aquesta activitat es va poder mantenir pràcticament igual. L'únic que va canviar va ser el fet que el joc inicial va haver de ser individual quan podria haver estat grupal i que les preguntes finals, en comptes de fer-les en un debat, es van haver de contestar per escrit i després posar-ho en comú a la Plenària. La foto de les treballadores també es va ensenyar a la Plenària.
- Activitat 5. Aquesta activitat també s'ha vist bastant modificada i es va afegir una part nova. Com que aprendre el ball sola o sol no es quelcom que tothom vulgui o pugui fer, es va marcar com a una activitat opcional. Així doncs, prèviament, cada infant havia de crear una dansa a partir de l'estructura treballada a l'activitat 3 i seguint unes pautes ja marcades o que es podien inventar. Aquesta part no era opcional i per tant la van haver de fer totes i tots.

- Activitat 6. Per últim, aquesta activitat, com va passar a la primera, no s'ha vist modificada perquè ja era pensada de fer online.

Com que no vaig poder valorar la proposta en una escola, vaig creure adient que mestres que estan en actiu poguessin validar-la a través d'una breu explicació i una enquesta. Així doncs, vaig crear el qüestionari i el vaig fer córrer per tal de poder tenir suficients respostes com per tenir uns resultats vinculants.

Les preguntes que vaig formular als mestres eren les següents:

- Amb quina identitat de gènere et sents més còmode?
- Estàs en actiu actualment?
- A quins cursos treballes o has treballat?
- Ets mestre o mestra de música?
- Tens alguna relació amb la cultura popular?
- Si és que sí, em pots dir quina? (Ex: he participat en una colla bastonera...)
- Si tens relació amb la cultura popular, és amb la cultura popular sallentina?
- Creus que seria viable realitzar aquesta proposta amb un grup classe?
- Creus que és una proposta interessant? Per què?
- A l'activitat 4 es realitzen activitats per posar en escac als infants parlant d'estereotips de Gènere (vestimenta, música composta per dones). Creus que és una activitat adient per fer als infants? Per què?
- Creus que és important treballar la cultura popular del territori on es trobi l'escola?
- T'agradaria dur a terme una proposta didàctica com aquesta a la teva escola? Per què?

Així doncs, entre les activitats dutes a terme amb els infants i l'enquesta a les i els mestres vaig tenir *feedback* tant d'infants com de persones adultes que treballen amb aquests infants per tal de valorar la meva proposta didàctica final.

3.3 Instrument de recollida de dades

En la meua recerca, i com ja he exposat anteriorment, vaig utilitzar l'enquesta per tal de conèixer les idees inicials dels infants i veure l'evolució d'aquestes idees i alhora, poder validar la proposta de mans de mestres en actiu.

L'enquesta és una de les tècniques de recollida d'informació més antigues que existeixen. Permet tenir un control molt gran de la població i extreure dades com per exemple dels béns materials, el nombre de persones que existeixen en un territori, informació en eleccions... Es pot considerar de les millors eines de recollida d'informació ja que permet una recollida molt eficient de les dades que ens interessin.

Segons Alcañiz i Planas (2009), l'enquesta és una tècnica que utilitza una sèrie de procediments per recollir i analitzar dades a partir d'una mostra representativa de la població de la qual es pretén investigar una sèrie de característiques. És molt important que aquesta mostra sigui acurada i representativa ja que, sinó, les dades recollides no ens serviran per al nostre estudi.

L'enquesta és un mètode amb molta fiabilitat i validesa. O, com a mínim, ho hauria de ser si tenim la plena confiança que, qui ens contestarà, ho farà sincerament i d'acord amb allò que es demana. Els resultats que obtindrem seran quantitius i els podrem extrapolar a resultats més elevats si la mostra és suficientment gran.

És important diferenciar els conceptes d'enquesta i qüestionari. L'enquesta és tot el procés que seguirem des de que ens plantejem els objectius de la nostra recollida de dades, fins que analitzem aquestes dades recollides. En canvi, el qüestionari són les preguntes, pròpiament dites, de l'enquesta. Aquestes preguntes han d'estar molt pensades d'acord amb el que volem aconseguir.

Depenent de l'objectiu que ens proposem, les preguntes de l'enquesta seran unes o altres. Les preguntes seran diferents segons els criteris següents:

- **El contingut.** Les preguntes de l'enquesta que es creen segons el contingut es poden dividir en preguntes factuais i subjectives. Les primeres són aquelles que es demana informació objectiva, que es pot comprovar la seva veracitat. Són les que expliquen un fet concret, un comportament, alguna cosa que ha passat. En canvi, les preguntes subjectives, són les que estan encarades a que la persona que contesta, contesti segons la seva pròpia reflexió i opinió.

- **El tipus de resposta.** En aquest cas, les respostes que podem trobar són de resposta oberta o tancada. Les preguntes amb resposta oberta són aquelles en que la persona que contesta és lliure de fer-ho com vulgui perquè no hi ha cap resposta predeterminada. Aquestes respostes expressen clarament tot el que volia dir la persona enquestada però són molt més difícils a l'hora d'analitzar i treure unes conclusions i/o resposta final. Aquestes preguntes han d'estar molt ben formulades ja que ha de permetre que la resposta sigui realment oberta. Per exemple, no han d'estar formulades amb una negació a l'inici i cal evitar aquelles que promouen una resposta específica. En canvi, les preguntes amb resposta tancada són les que la resposta ja està donada i l'enquestat només ha de triar. Són molt més senzilles d'analitzar que les anteriors. Dins d'aquest grup hi ha les preguntes amb respostes úniques o d'elecció múltiple.
- **La funció.** Cal tenir clara la funció de cada pregunta. N'hi haurà algunes que ens ajudaran a extreure la informació que necessitem i d'altres que ens ajudin a recollir aspectes més personals, o altrament dit, aspectes socialdemogràfics: sexe, edat, estat civil...
- **Les necessitats de l'estudi.** Per poder filtrar subgrups dins de la mostra que ens permetin resoldre la necessitat del nostre estudi, caldrà que apliquem preguntes filtre dins del qüestionari.

Un cop hem decidit que les enquestes seran la nostra eina per tal de recollir les dades necessàries pel nostre estudi, caldrà que seguim els següents passos per dissenyar un bon qüestionari que ens permeti obtenir bons resultats:

1. **Plantejament del contingut del qüestionari.** En aquest moment és quan hem de tenir decidit del tot l'objectiu de la nostra cerca i què necessitarem. Només així podrem començar a dissenyar el qüestionari i la mostra en el següent pas. També cal establir indicadors que, quan haguem acabat la nostra cerca ens ajudaran a mesurar les respostes de forma objectiva.
2. **Disseny del qüestionari i de la mostra.** Les preguntes que farem al nostre qüestionari han de ser precises i ben formulades, que siguin molt clares. També les hem d'anar ordenant per temes i de més fàcil a més difícil. Cal tenir en compte que respondre un qüestionari no ha de durar gaire i que ha de semblar curt, agrupant preguntes i recollint el màxim d'informació possible.

En aquest punt haurem de definir la mostra, és a dir, el grup de persones que necessitem per a què la nostra cerca sigui representativa. La mostra ha d'anar d'acord amb l'objectiu marcat.

- 3. Confecció del qüestionari.** Ara ja haurem de fer el nostre qüestionari. Abans de començar és important redactar un petit text introductori per ajudar i motivar a la persona enquestada. Cal que l'objectiu i la finalitat del qüestionari hi siguin presents i també totes les instruccions i consells per a què es pugui respondre de forma correcta.
- 4. Pretest.** El pretest ha de ser la prova que ens permeti veure si el nostre qüestionari funciona. Si s'entenen les preguntes, si té la durada adequada, si, en definitiva, el qüestionari respon a les nostres necessitats. Aquesta prova s'ha de dur a terme abans d'enviar el qüestionari a la mostra. En aquest cas, el pretest es va dur a terme amb companyes i companys de la universitat, que van respondre el qüestionari, valorant-lo i identificant aquelles parts que no s'entenen o que no eren clares.
- 5. Administració del qüestionari.** Un cop ha passat el pretest, el qüestionari ja es pot distribuir entre la mostra.
- 6. Processament de les dades i informe tècnic.** L'última fase, cal analitzar les dades preses, classificar-les en categories i interpretar els resultats obtinguts.

3.4 Dades obtingudes

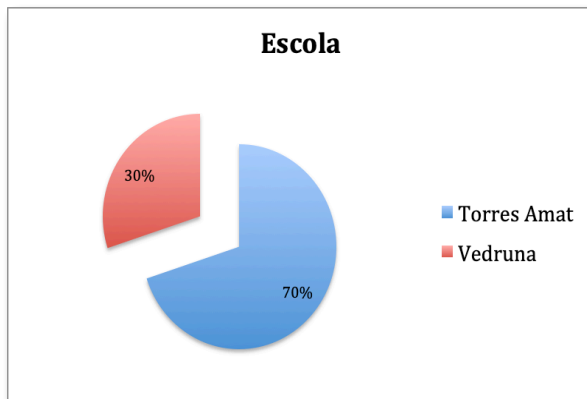
Per poder fer aquest apartat més clar el dividirem en dos subapartats: les dades obtingudes a partir de les activitats proposades als infants i les dades obtingudes a partir de l'enquesta feta a mestres.

3.4.1 Dades obtingudes a partir de les activitats proposades als infants

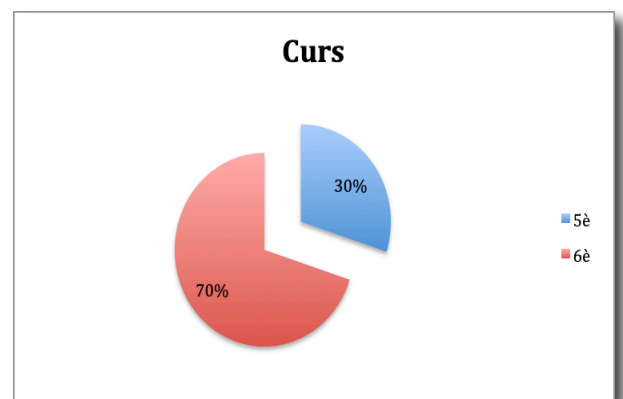
Abans d'exposar les dades obtingudes, es presentarà la mostra amb la qual es va dur a terme.

MOSTRA

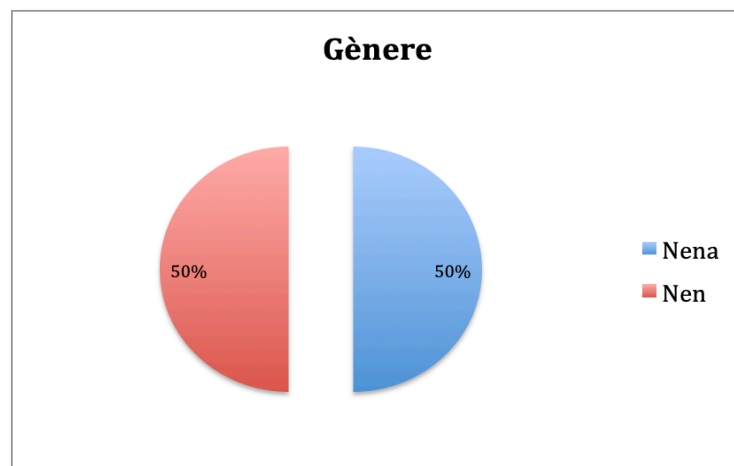
En aquest cas, la mostra es componia de 10 infants. Aquests 10 infants es dividien entre 5è i 6è i entre les dues escoles del poble: l'Escola Pública Torres Amat i l'Escola Vedruna. Els gràfics que veureu a continuació, mostren com estaven repartits aquests infants.

Figura 14 Repartiment dels infants segons l'escola. Autoria pròpia.

Figura 15 Repartiment dels infants segons el curs. Autoria pròpia.

Figura 16 Repartiment dels infants segons el gènere. Autoria pròpia.

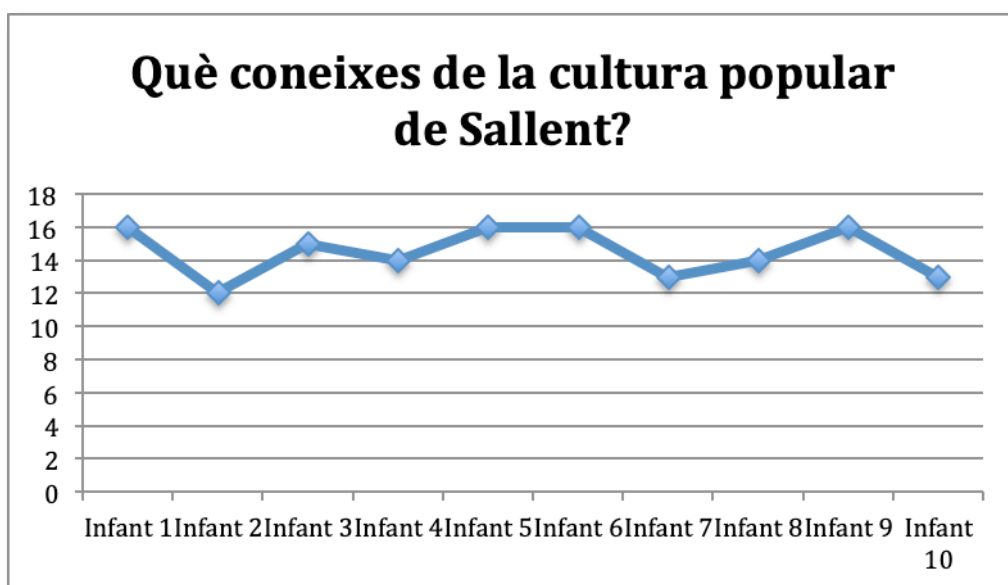
Veiem doncs, com si bé de l'escola i el curs no són equitatius, si que ho són el número d'infants que han participat al projecte en relació al gènere.

DADES OBTINGUES DE CADA ACTIVITAT

A continuació, es mostraran les dades i informació obtingudes a partir de les activitats fetes. Per fer-ho més senzill, s'anirà exposant cada activitat i els resultat que es poden extreure.

- Activitat 1: Aquesta activitat consistia en respondre una enquesta i, per tant, gairebé totes les dades obtingudes es poden representar en els gràfics següents que s'aniran comentant mica en mica.

La primera pregunta corresponia a quants ítems de la cultura popular sallentina coneixia cada infant. D'un total de 16, les respostes oscil·laven entre 12 i 16. El resultat va ser el següent:

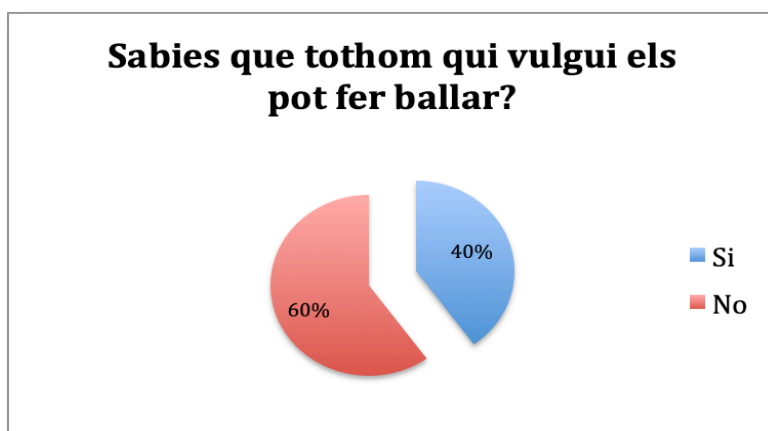

Figura 17 Gràfic per representar el nombre d'ítems de la cultura popular sallentina que coneix cada infant. Autoria pròpia.

La barra vertical mostra el nombre d'ítems (el total eren 16) i la barra horitzontal mostra els 10 infants. Tots els infants, doncs, es troben en la part superior i, per tant, eren coneixedors de la majoria dels ítems.

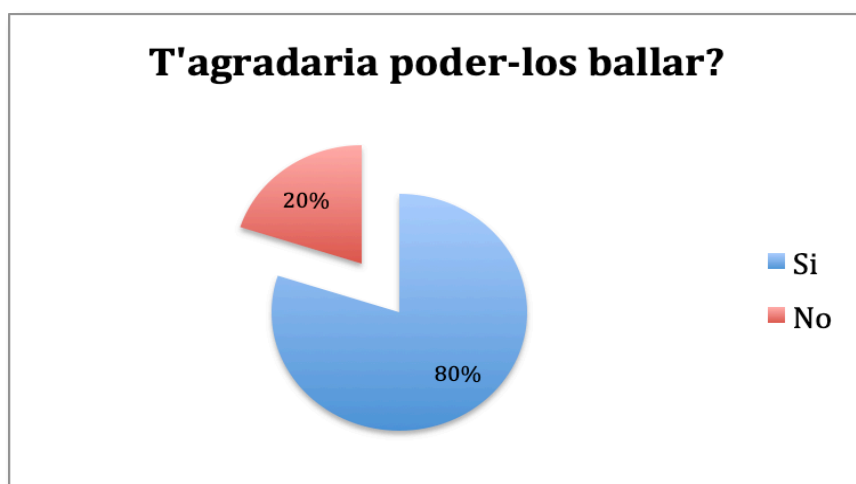
La següent pregunta corresponia a si els infants coneixien el Ball de Nans. Tots els infants van respondre que si. Així que el 100% d'infants coneixia prèviament l'aspecte principal d'aquesta proposta didàctica.

A continuació, es preguntava als infants si sabien que tothom qui vulgui pot fer ballar als Nans. Les respostes van ser les següents:

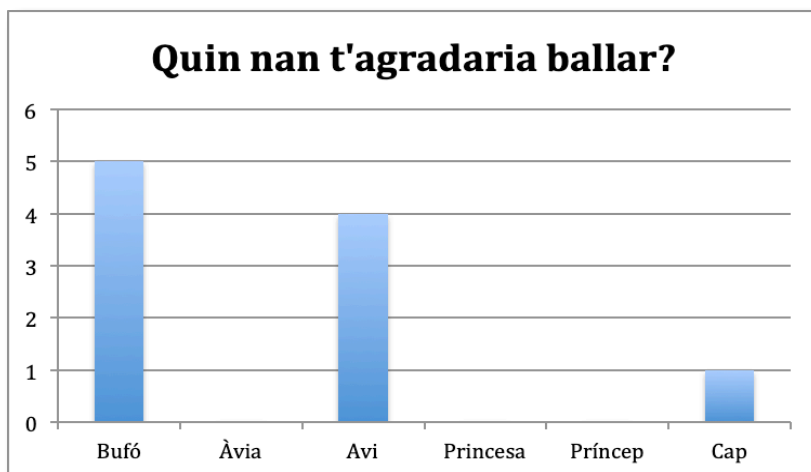
Figura 18 Gràfic amb les respostes de la pregunta realitzada. Autoria pròpia.

Seguidament, es va preguntar si els agradaria ballar el Ball de Nans. Les respostes es mostren a continuació:

Figura 19 Gràfic amb les respostes de la pregunta realitzada. Autoria pròpia.

A la següent pregunta es demanava quin Nan els agradaria fer ballar. La majoria dels infants van triar el Bufó o l'Avi. A la barra vertical hi ha el nombre d'infants i a la barra horitzontal, el Nan que van escollir. Veiem que tots els Nans triats són de gènere masculí (Bufó i Avi).

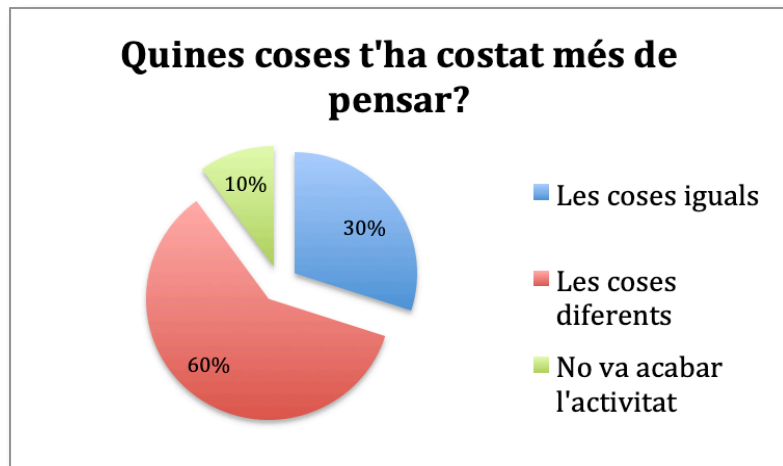
Figura 20 Gràfic que representa el Nan que els agradaria ballar.
Autoria pròpia.

Per últim, es va demanar als infants per què creien que la majoria de vegades els Nans eren ballats per noies. Les respostes van ser molt diverses. Dos dels infants van expressar que pot ser perquè hi ha gent que es pensa que la dansa és un esport de noies. Dos altres infants van respondre que a les noies els és més senzill aprendre la coreografia i que ballen millor que els nois. Un altre infant va respondre que a la majoria de nois no els agrada ballar. Dos altres infants van recalcar que hi ha moltes altres coses que fan els nois i que, ballar els Nans serveix per demostrar que les noies també ho poden fer tot. Un infant va respondre que les noies són més decidides i els nois més vergonyosos. Per últim, dos infants van respondre que no ho sabien.

Intentant agrupar les respostes segons la idea general que se'n pot despendre podríem dir que vuit dels infants responen a partir d'estereotips, ja sigui que la dansa agrada més a les noies, que les noies tenen unes capacitats diferents que fan que els sigui més senzill aprendre coreografies o que les noies ballen per demostrar que les noies també poden fer coses. Els altres dos infants responen que no ho saben.

- Activitat 2: En aquesta activitat es demanava als infants que pensessin en dos infants del seu entorn proper i que, llavors, pensessin tres coses que els diferenciaven i tres coses que tenien similars. Un cop havien fet això es

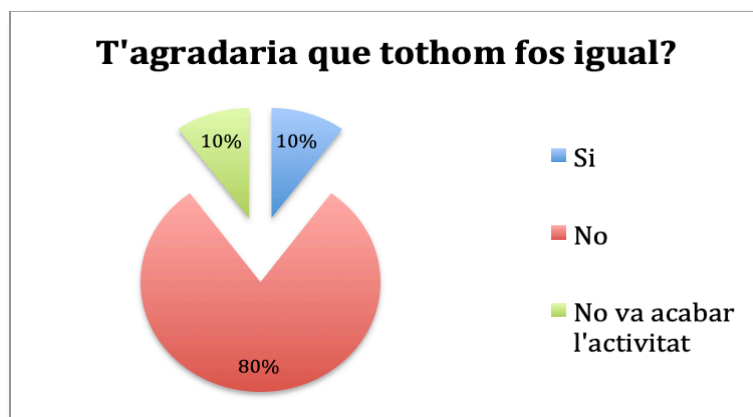
preguntava què els havia costat més de pensar: les coses iguals o les coses diferents. Els resultats van ser els següents:

Figura 21 Gràfic que representa les respostes a la pregunta realitzada. Autoria pròpia.

Com podem veure, a la majoria d'infants els va costar més de pensar les coses que tenien diferents amb les persones del seu voltant. Hi ha un infant que no va poder acabar aquesta activitat.

Seguidament, es demanava si els agradaria que tothom fos igual. Les respostes es mostren a continuació:

Figura 22 Gràfic que representa les respostes a la pregunta formulada. Autoria pròpia.

En aquest cas veiem que la majoria afirma que no li agradaria que tothom fos igual. La persona que va contestar que si ho va fer argumentant que tothom

tingués els mateixos drets. Per últim, veiem que també hi ha l'infant que no va poder acabar l'activitat.

L'última pregunta feia reflexionar als infants sobre que creien que tenien de diferent amb la resta d'infants. Les respostes oscil·laven entre aficions i gustos i el caràcter de cadascú. Cal destacar la resposta d'un dels infants que va concloure que ho tenia tot diferent i alhora res, perquè ell és únic però és part de la societat i per tant és igual que la resta.

- Activitat 3: La primera part d'aquesta activitat era totalment subjectiva i per tant, cada infant ho va fer correctament ja que va interpretar cada rostre segons l'emoció que li recordava.

La segona pregunta també era molt subjectiva ja que cada infant havia d'identificar l'emoció o sentiment que sentia mentre escoltava la peça del Ball de Nans. En aquest cas però, la majoria remarcaven que hi havia una part més trista o nostàlgica i una altra molt més alegre i emotiva. Cal destacar un dels infants que va contestar que la peça l'emocionava molt perquè recordava les actuacions que havia vist del Ball de Nans en directe.

La tercera pregunta consistia en marcar quins instruments podien sentir a la gravació de la peça. En aquesta gravació es podien escoltar la gralla i el tabal. Quatre dels infants ho van fer correctament i els altres sis van marcar, també, el saxo.

La quarta pregunta feia referència a l'estructura de la peça musical. Té unes parts molt diferenciades que els infants havien de relacionar amb un dels quatre esquemes que se'ls donava. Quatre d'ells ho van fer correctament mentre que els altres sis en van marcar un altre que no corresponia.

L'última pregunta consistia en relacionar els altres esquemes amb tres altres peces de la cultura popular sallentina. En aquest cas, només dos dels infants ho van fer correctament i totes i tots van afirmar que els havia resultat molt difícil de fer perquè no ho havien fet mai.

- Activitat 4: La primera part d'aquesta activitat consistia en un joc per a poder descobrir el nom de la persona que va compondre la peça del Ball de Nans. Les

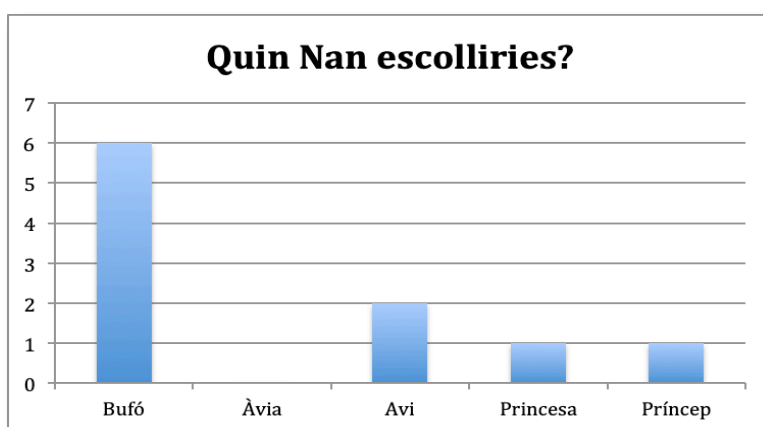
pistes tenien totes relació amb aspectes o curiositats de Sallent. Set dels infants van respondre-les totes o pràcticament totes bé i, per tant, van aconseguir tenir el nom. Per altra banda, els altres tres infants els van faltar moltes respostes i van acabar deduint el nom.

La segona part preguntava si els havia sorprès el fet que la persona que va compondre la peça fos una dona. Sis dels infants van respondre que no, argumentant que tant podia haver sigut una dona com un home i fins i tot un d'aquests infants afirmava que les dones també poden fer coses històriques. Per altra banda, dos altres infants van respondre que els havia sorprès una mica i els altres dos havien afirmat que si que els havia sorprès. És interessant recalcar una de les respostes d'aquests infants ja que afirmava que estan molt acostumats a que les coses importants les han fet sempre homes.

L'última part d'aquesta activitat tenia una part molt subjectiva i una altra que no. La primera part, que no era subjectiva, tractava de relacionar la part de baix de la vestimenta del Nans amb el personatge en qüestió. Només dos dels infants van respondre correctament. La resta, van girar els personatge masculins i femenins però sempre respectant el fet que una faldilla correspongués a un personatge femení.

Les preguntes següents eren totes molt subjectives i giraven al concepte de la normalitat o no, i de si la vestimenta està molt estereotipada.

Per últim, es va tornar a demanar quin Nan escollirien i si la roba seria un factor decisiu en aquesta elecció. Els resultats van ser els següents:

Figura 23 Gràfic que representa el Nan que escollirien. Autoria pròpia.

La majoria va tornar a escollir al Bufó, però veiem que les respostes es van modificar lleugerament. Sis dels infants destacaven que la roba no influiria en la seva elecció i els altres quatre sí. Un d'ells afirmava que si el Nan hagués portat vestit no l'hauria escollit, dos més afirmaven que la roba del Nan que havien triat els agradava molt i per això l'havien triat i l'últim determinava que el vestit definia el personatge i per això li agradava.

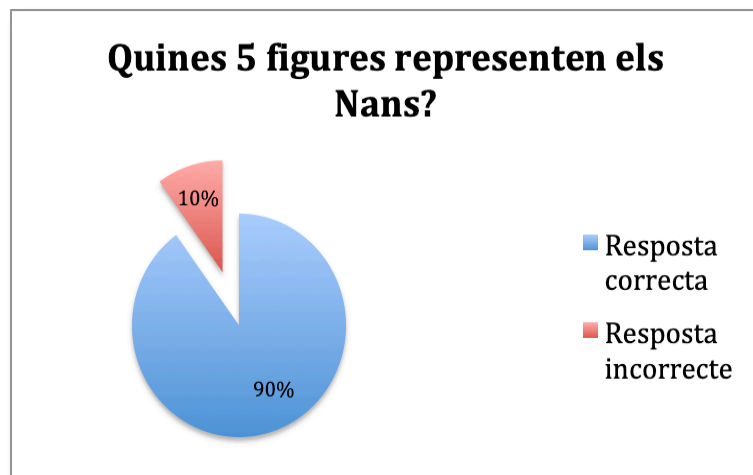
- Activitat 5: Aquesta activitat consistia en crear un ball nou per la peça del Ball de Nans. Totes i tots ho van fer seguint l'esquema mostrat a l'activitat 3 i, per tant, dividint les parts ràpides i lentes. Cinc dels infants col·loquen al Bufó de protagonista absolut del Ball i diferencien poc els altres personatges. Dos infants inclouen passos al seu Ball on es separa per gènere, és a dir, els personatges masculins i femenins ballen per separat. Un altre infant, barreja a tots els personatges per igual i és indiferent qui és el protagonista ni a qui balla cada parella. Un altre infant fa ballar a tots els Nans per separat. Per últim, hi va haver un infant que no va poder fer l'activitat.

La segona part d'aquesta activitat era opcional. Consistia en aprendre el Ball real i gravar-se en vídeo per a que ho pogués veure. Ho van fer tres infants: dues nenes i un nen.

- Activitat 6: En aquest cas, i com a la primera activitat, ens trobem amb una enquesta. Els resultats que van sortir de l'enquesta són els següents.

Després del nom, la segona pregunta que es feia als infants era que valoressin que era allò que els havia agradat més i menys del projecte. Tres dels infants van contestar que els havia agradat tot. Dos dels infants van destacar que el que els havia agradat més havia estat aprendre coses que no sabien del Ball de Nans. La resta, van anar destacant aspectes concrets com el ball, les enquestes o les plenàries. Pel que fa al que els havia agradat menys, cinc dels infants van contestar que res, tres van afirmar que el que els havia agradat menys va ser la part de relacionar els esquemes amb les peces de la cultura popular i un d'ells va contestar que el que li havia agradat menys va ser el ball.

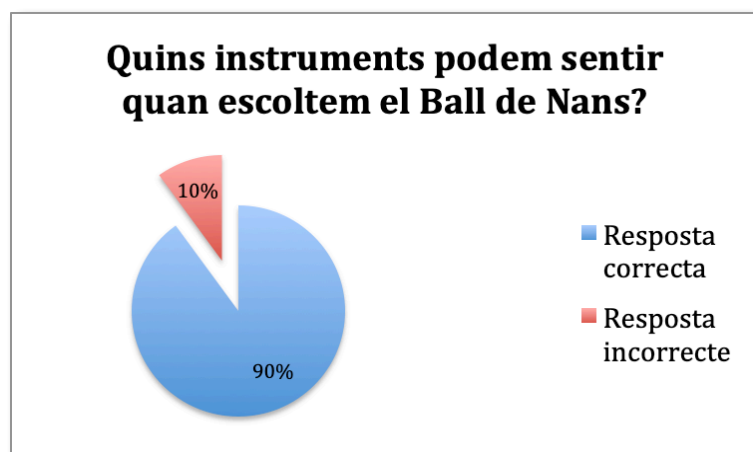
A continuació es pregunta quines 5 figures representaven els Nans. Les respostes es poden veure a continuació:

Figura 24 Gràfic que mostra les respostes a la pregunta formulada. Autoria pròpia.

Com es pot veure, gairebé tots els infants van respondre correctament el nom de les 5 figures.

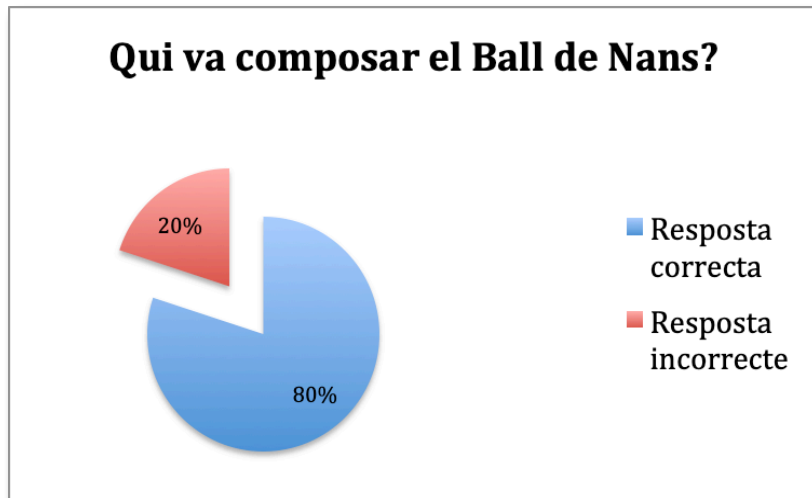
A la següent pregunta es demanava quins instruments podíem sentir a la gravació de la peça.

Figura 25 Gràfic que mostra les respostes a la pregunta formulada. Autoria pròpia.

Igual que abans, el 90% dels infants van respondre correctament a la pregunta.

A continuació es preguntava qui va compondre el Ball de Nans.

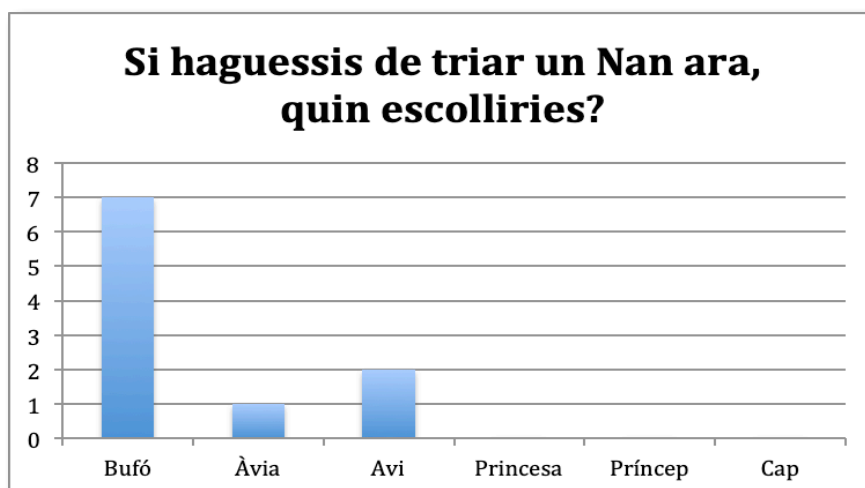

Figura 26 Gràfic que mostra el número d'infants que van respondre correctament la pregunta formulada. Autoria pròpia.

En aquest cas, dos dels infants no recordaven el nom, però la resta sí.

La següent pregunta era totalment subjectiva ja que demanava als infants quin era el pas de la seva dansa que els havia agradat més.

Seguidament es tornava a demanar, per últim cop, quin Nan escollirien. Els resultats van ser els següents:

Figura 27 Gràfic que representa el Nan que escollirien. Autoria pròpia.

Veiem que hi torna a haver canvis respecte a les dues vegades anteriors que s'ha formulat aquesta pregunta, però que la majoria segueix escollint el Bufó.

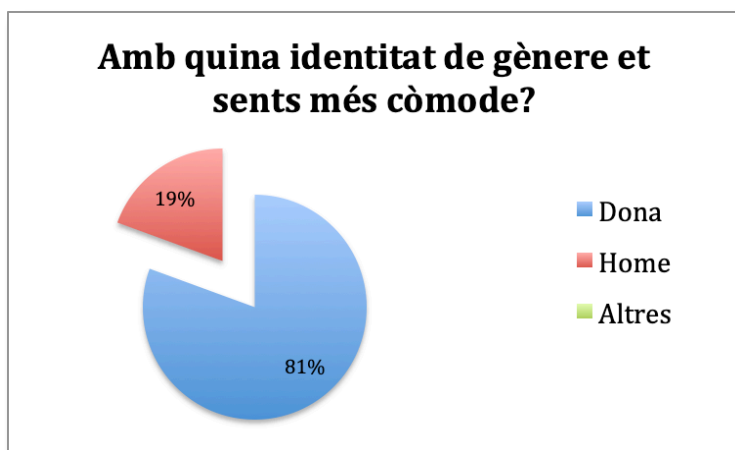
Les dues últimes preguntes demanaven si s'ho havien passat bé fent aquest projecte i si havien après alguna cosa que no sabien durant el procés. Tots els infants van respondre que s'ho havien passat molt bé i que havien après coses noves, d'entre les que destacaven la història que hi ha darrere el Ball i descobrir la compositora de la peça musical.

3.4.2 Dades obtingudes a partir de l'enquesta feta a mestres

Com hem fet en l'apartat anterior, abans d'exposar les dades obtingudes, es presentarà la mostra de la qual s'han extret aquestes dades.

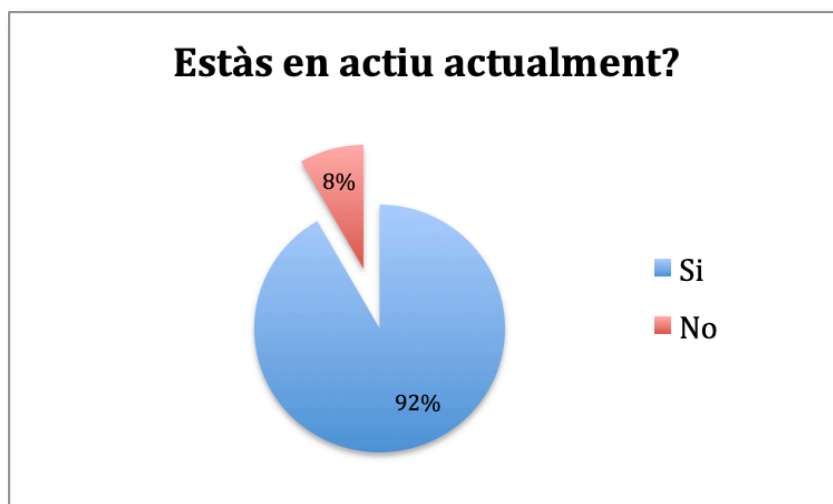
MOSTRA

De les 36 respostes en total, presentarem els gràfics per tal de veure quins percentatges ens trobem de diferents ítems.

Figura 28 Gràfic que mostra les respostes donades a la pregunta formulada. Autoria pròpia.

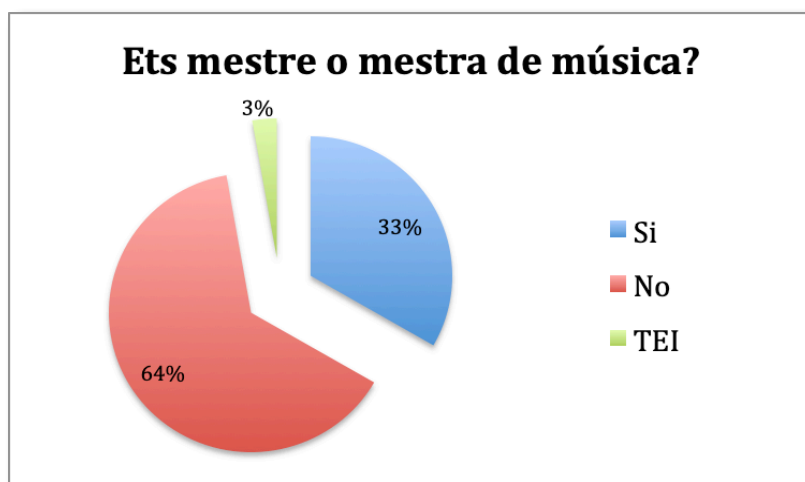
Veiem que la majoria de persones que han respost l'enquesta es senten identificades com a dones i que pràcticament el 20% es senten identificats com a homes.

Figura 29 Gràfic que mostra les respostes a la pregunta formulada.
Autoria pròpia.

En aquest cas veiem com el 92% dels enquestats són mestres en actiu i només el 8% no ho estan o estan a l'atur actualment.

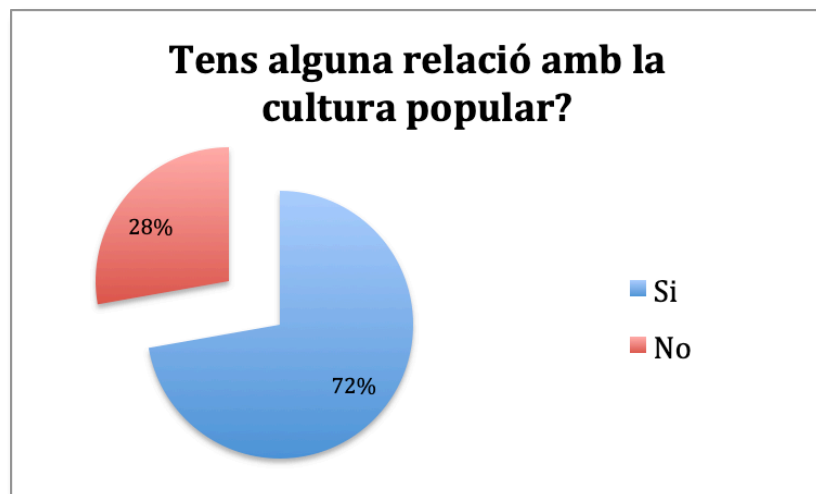
De les 36 persones enquestades, 21 treballen o han treballat a Cicle Superior, que representa el 58% del total. En canvi, 15 no ho han fet, que representa un 42%.

Figura 30 Gràfic que mostra les respostes a la pregunta formulada.
Autoria pròpia.

En aquest últim gràfic podem veure el percentatge de mestres que han fet l'enquesta i que són mestres de música. Com veiem són menys de la meitat, però acaben representant un 33% de les persones enquestades.

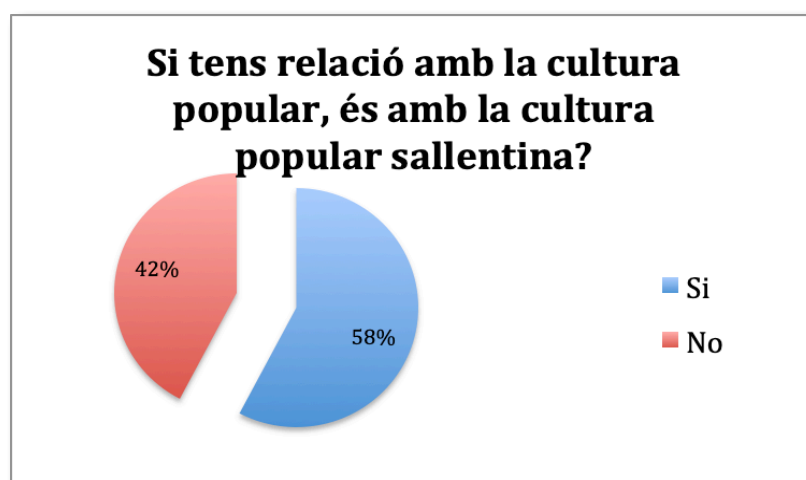
Les preguntes que es van fer a continuació anaven encarades a conèixer la motxilla que tenia cada persona enquestada en relació a la cultura popular. Així doncs, els resultats s'exposen a continuació.

Figura 31 Gràfic que mostra les respostes a la pregunta formulada.
Autoria pròpia.

Cal destacar que la majoria de persones, concretament 26, tenien relació amb colles geganteres, esbart i música tradicional. Quatre de les persones enquestades han fet ballar els Nans alguna vegada. Les quatre són dones.

La següent pregunta feia referència a si, aquestes 26 persones que tenien relació amb la cultura popular era amb la cultura popular sallentina o no.

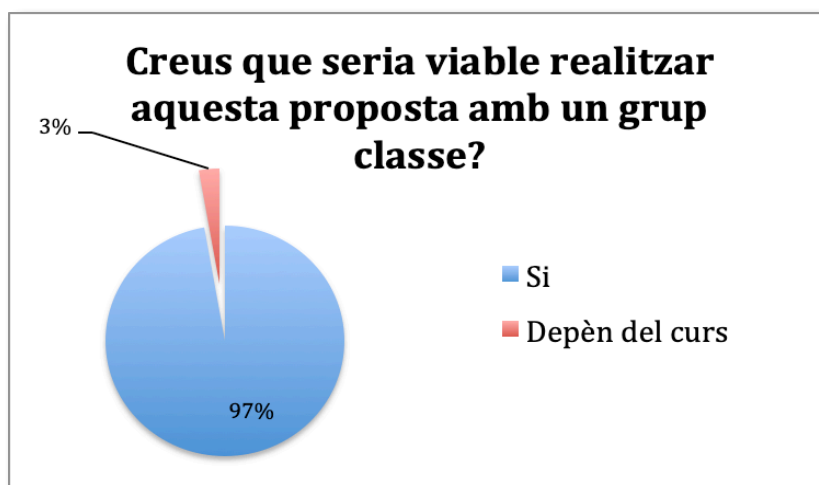

Figura 32 Gràfic que mostra les respostes a la pregunta formulada.
Autoria pròpia.

Com podem comprovar, el 58% de les persones que tenien relació amb la cultura popular, és amb la cultura popular salentina.

DADES OBTINGUDES DE L'ENQUESTA

La primera pregunta que es feia era la següent:

Figura 33 Gràfic que mostra les respostes a la pregunta formulada.
Autoria pròpia.

Cal remarcar que, de les 36 persones enquestades, 35 van respondre que si que seria viable realitzar aquesta proposta en una aula. Una d'aquestes 35 persones va destacar la importància de fer-ho en escoles de Sallent. La persona restant va afirmar que seria viable depenent el curs on es fes.

A la següent pregunta es demanava si es creia que era una proposta interessant i perquè. 10 de les persones enquestades, un 28% del total, van afirmar que era interessant perquè acostava la cultura popular al poble i 7, és a dir, un 19%, van concloure que, a més a més d'acostar aquesta cultura popular als infants, era important que es fes des d'una mirada amb perspectiva de gènere. 6 de les persones enquestades, un 17% del total, es decantaven per destacar el fet que era un treball molt competencial i divertit i que alhora motiva als infants a aprendre dins d'un projecte. La resta de les respostes, el 36% restant, anaven encarades a que es treballen valors, a part de la música, que és innovadora i respectuosa, que pertany al

poble i que els Nans són unes figures significatives, atractives i alhora misterioses pels infants. Per últim, una de les persones enquestades va respondre que aquesta proposta és interessant si es fa a Sallent.

A continuació es preguntava si l'activitat on es posava en escac als infants parlant d'estereotips de gènere, era una activitat adient pels infants. Totes les persones enquestades han afirmat que sí que es una activitat adient i ho han justificat dient que cal fer reflexionar als infants sobre els estereotips de gènere, que la coeducació és molt important, que cal parlar de temes tabú a l'escola per a obrir mirades i perspectives i que aquestes activitats treballen el gènere d'una manera visual, planera i atractiva pels infants. D'altres persones conclouen que és una proposta adient a partir d'una determinada edat i que és vital que hi hagi continuació en altres àmbits. És curiós destacar com una de les persones creu que els infants no es sorprendran pel fet que la compositora fos una dona i, en canvi, una altra de les persones enquestades afirma que els infants, moltes vegades, es pensen que la música, l'art, els llibres, etc. estan majoritàriament fets per homes.

La pregunta següent era aquesta:

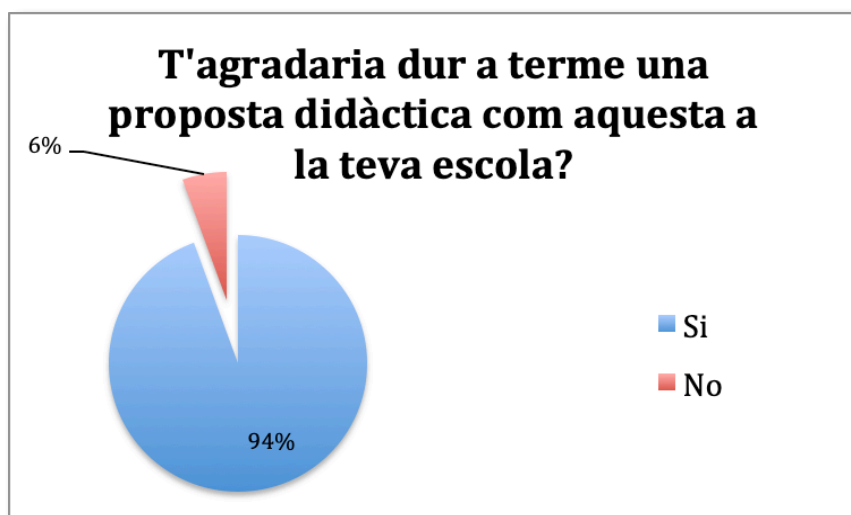
Figura 34 Gràfic que mostra les respostes de la pregunta formulada. Autoria pròpia.

Com podem comprovar, totes les persones enquestades estaven d'acord en que és molt important treballar la cultura popular del territori on es trobi l'escola. Algunes d'elles destacaven, alhora, que també és important conèixer la cultura popular no tan focalitzada al poble sinó del país o d'altres cultures. També destacaven que conèixer aquesta cultura popular pròpia et genera un sentiment de pertinença molt important i

que és urgent per aconseguir-la mantenir viva. Per últim, també es destacava que cal treballar aquesta cultura popular però fer-la real, en directe i no només veure-la en vídeos.

Per últim, es demanava el següent:

Figura 35 Gràfic que mostra les respostes de la pregunta formulada.
Autoria pròpia.

De les 36 persones enquestades, 34 van respondre que si que els agradaria dur a terme una proposta com la que s'ha treballat en aquest projecte. Argumentaven majoritàriament la importància de treballar la cultura popular, el gènere i que és una proposta atractiva pels infants. Pel que fa a les 2 persones que han contestat que no, argumentaven que era o bé perquè la proposta requereix de coneixements musicals que la persona en qüestió deia que no tenia o bé perquè no trobava la proposta significativa per la seva escola.

3.5 Discussió

Com hem anat fent anteriorment, dividirem la discussió en dos blocs: el primer farà referència a les activitats dutes a terme amb els infants i el segon farà referència a les enquestes fetes a mestres.

ACTIVITATS DUTES A TERME AMB ELS INFANTS

Per a fer-ho més senzill d'avaluar i de veure el procés i els resultats que s'han obtingut, vaig assignar uns indicadors d'avaluació a cada activitat amb el que pretenia que passés o creia que podria passar, encara que no fos l'ideal. Així doncs, a continuació es presentaran els indicadors de cada activitat i es comentarà breument si es corresponen o no per tal de poder passar a les conclusions al següent apartat.

- Activitat 1. Els indicadors que em vaig marcar per aquesta activitat van ser els següents:
  - *Els nens escolliran un Nan de gènere masculí i les nenes de gènere femení.*
  - *Tots els infants coneixeran bastants ítems de la cultura popular sallentina.*

Com hem pogut veure en les dades exposades anteriorment, el primer indicador no es compleix en absolut. Tots els Nans escollits eren de gènere masculí (Bufó i Avi) i, per tant, en aquest cas les nenes, amb la seva elecció, van ser les que van canviar el gènere amb el qual s'identifiquen.

Pel que fa al segon indicador, si que vam veure que, majoritàriament, els infants coneixen la cultura popular de Sallent ja que podien identificar amb facilitat bastants dels ítems presentats.

- Activitat 2. A continuació veurem els indicadors marcats per aquesta activitat:
  - *A més de la meitat dels infants els costarà més pensar les coses diferents de les iguals.*
  - *Que més de la meitat dels infants no vulguin que tothom sigui igual.*

En aquest cas, tant el primer com el segon indicador es compleixen i es corroboren amb les justificacions dels propis infants que afirmaven que, si tothom fos igual seria molt avorrit i no podríem aprendre res de nou perquè tot seria el mateix. De totes maneres, tot i que es compleixin, sabem que no el 100% dels infants opina el mateix i que n'hi ha que no van contestar el que jo esperava i que vaig reflectir en aquests indicadors.

En aquest moment, ja es comença a divisar que, la majoria d'aquests infants, tenen un esperit crític i que són capaços de crear-se una opinió pròpia en un tema tant complicat com les diferències i les igualtats.

- Activitat 3. Els indicadors d'aquesta activitat són els següents:
  - *La majoria dels infants podran definir fàcilment la peça amb l'emoció que senten.*
  - *Més de la meitat dels infants identificaran correctament la gralla i el tabal.*
  - *Més de la meitat dels infants identificaran correctament els esquemes musicals.*

Aquesta activitat estava composta de moltes preguntes les quals tenien una solució única, per tant era senzill establir uns indicadors d'avaluació en els quals els infants haguessin de respondre correctament. Com a mínim, era el que jo esperava que passés. En canvi, tot i que el primer indicador es va complir en absolut, tant en el segon com en el tercer, això no passa.

El segon indicador parlava de que identificarien correctament tant la gralla com el tabal en la gravació de la peça musical. Tot i que la majoria els van identificar, molts altres també van marcar el saxo. A la Plenària d'aquella activitat, algun dels infants va confessar que havia marcat el saxo ja que només la gralla i el tabal li semblava poc. Els altres que havien marcat el saxo però, no tenien explicació. I llavors va ser on vaig creure que potser l'havien marcat perquè havien vist aquesta peça tocada en directe per un grup de xaranga on, efectivament, hi ha saxos tocant. En la gravació que escoltaven però, només hi havia gralles i tabal.

Per últim, el tercer indicador no es va complir. Els infants no van saber identificar els esquemes i, com els vaig dir en la Plenària, em va saber greu que no haguessin pogut entendre i que, fins i tot, hi hagués hagut algú que s'hagués atabalat molt. Em van comentar que no ho havien fet mai a l'escola i que no estaven acostumats a fer música així. També em van dir que tot i que no ho haguessin sabut fer, ho havien gaudit perquè, segons em van dir, si les coses són massa fàcils acaben sent avorrides.

- Activitat 4. A continuació es mostren els indicadors d'aquesta activitat:

- *Més de la meitat dels infants els sorprendrà que la compositora fos una dona.*
- *Que més de la meitat dels infants identifiquin correctament els Nans per la seva vestimenta.*
- *La majoria dels infants escolliran un Nan sense importar la seva vestimenta però fixant-se en el gènere.*
- *Que més de la meitat dels infants es qüestionin el concepte de normal. Que no acceptin la pregunta que els faig.*

En aquesta activitat va ser molt difícil establir uns criteris comuns ja que tractava d'un tema molt complicat d'acotar com és el gènere. Però si que s'han pogut establir uns indicadors un tant subjectius en algun cas. Com per exemple el primer. Segons la majoria dels infants, no els va sorprendre que la persona que va compondre la peça fos una dona, però qui va dir que si va argumentar que estaven acostumats a que les coses importants les facin els homes. Un argument convincent. A la Plenària vaig decidir exposar aquesta justificació que havia fet un dels infants i, llavors, la majoria van afirmar que si que és cert que estan acostumades i acostumats a que les coses importants les facin homes. O que les coses que ens expliquen, normalment les fan homes i no ens expliquen les que fan les dones. Arribats a aquest punt els vaig convidar a que investiguessin i descobrissin coses històriques fetes per dones, que actualment hi ha molt llibres que en parlen i que és molt interessant. Semblaven contentes i contents.

Pel que fa al segon indicador, també em va sorprendre que no diguessin correctament a quin vestit pertanyia cada Nan, però no em va sorprendre que, els infants que s'equivocaven, ho feien respectant sempre l'estereotip que els homes van amb pantalons i les dones amb faldilla. El fet curiós va ser que ningú es va estranyar que el Bufó també portés vestit i ho van justificar dient que eren vestits d'una altra època.

Pel tercer indicador, que tampoc es va complir del tot, em van sorprendre dues coses. La primera és que 4 dels infants (gairebé la meitat), si que es van fixar en la vestimenta. Fins i tot, un dels nens va argumentar que si el Nan hagués portat vestit en comptes de pantalons, no l'hagués triat. Per altra banda, tornem a veure com, en aquest cas, el gènere no torna a influir en la tria del Nan. El

90% dels Nan escollits són de gènere masculí i només una nena va triar la Princesa.

Per últim, tenim el quart indicador que tracta sobre el concepte de normal. En aquest cas es va veure evident que les Plenàries que van realitzar després de cada activitat van ser vitals per a que els infants assolissin i acabessin d'entendre què estàvem treballant. Quan els vaig formular les preguntes i me les van haver de contestar per individual ningú es va sorprendre de la paraula normal. En canvi, quan vam començar a parlar d'aquesta pregunta a la Plenària, més d'un infant es van començar a preguntar què volia dir ser normal i aquí es quan vaig aprofitar i els vaig començar a demanar coses com: qui marca el que és normal? Està bé parlar de coses normals? Els infants van començar a debatre i a exposar coses com que "ningú hauria de dir què és normal o que no", "cadascú pot ser i fer el que vulgui" o "des de petites i petits ens han dit que hi ha coses normals i coses que no ho són".

La Plenària d'aquell dia va ser molt interessant i, personalment, crec que vam sortir totes i tots diferents. Com a mínim, a mi em va passar. De fet, vam fer un pacte amb els infants: ara ens tocava a nosaltres (però especialment a elles i ells) trencar amb els estereotips que ens diuen què és normal i què no i escampar-ho tant com poguéssim per tal d'arribar a més gent millor.

- Activitat 5. Els indicadors d'aquesta activitat són els següents:
  - *La meitat dels infants que gravin el vídeo seran nenes i l'altre meitat, nens.*
  - *Tots els infants crearan una dansa que no tindrà passos que separen les figures segons el seu gènere.*

En aquesta activitat vaig redactar el primer indicador pensant-me que no el compliríem, caient amb el estereotip de gènere que volia trencar. Vaig estar contenta de veure que els propis infants van ser els que em van fer adonar que estava equivocada i que anem pel bon camí. Dels tres infants que van gravar-se en vídeo ballant el Ball de Nans, dues eren nenes i un, era un nen. Així doncs, no vam complir amb l'indicador, però gairebé.

El segon indicador tampoc es va complir, però també va anar de poc. Només dos dels infants dels nou que van crear la seva dansa van incloure passos al Ball que incloïen separació segons el gènere de les figures.

A la Plenària els vaig demanar si havien fet el ball amb consciència, és a dir, pensant en aspectes com aquest de no incloure passos on es separés segons el gènere. Tots els infants van respondre que no, però que veien important començar a pensar en aquests aspectes.

- Activitat 6. A continuació trobareu els indicadors de l'última activitat.
  - *Escolliran un Nan aleatori, sense fixar-se amb el gènere.*
  - *Podran contestar correctament a les preguntes del nom de la compositora, els instruments que sonen a la peça i les figures que representen els Nans.*
  - *Que s'ho hagin passat bé fent les activitats.*

En aquesta última activitat s'han complert els tres indicadors. El primer, i seguint la tendència de les altres dues vegades que s'havia demanat quin Nan escollirien, majoritàriament van escollir el Bufó. De fet, només una persona va triar ballar un Nan de gènere femení: l'Àvia. La va triar una nena.

Pel que fa al segon indicador, si bé és cert que en totes les preguntes hi ha algú que no la respon correctament, l'àmplia majoria si que ho fa, demostrant així, que han après nous conceptes durant aquest projecte.

Per últim, tots els infants van afirmar que havien gaudit molt i que havien après coses. Molts dels infants em van donar les gràcies per haver-los fet passar més ràpid el confinament.

ENQUESTA FETA A MESTRES

Si bé amb les activitats dels infants era fàcil plantejar-se uns indicadors, per valorar l'enquesta, em vaig plantejar els objectius que volia aconseguir quan l'enviés a mestres. Així doncs, els tres objectius principals que em vaig marcar van ser els següents:

- Conèixer la viabilitat de la proposta a partir de la pròpia expertesa de mestres.
- Valorar si la proposta és interessant per dur-la a terme a l'aula.

- Valorar si els pilars fonamentals de la proposta (cultura popular i gènere) són viables i adients per treballar a les escoles.

Un cop, analitzats els resultats veiem que els tres objectius es compleixen i, a més a més, validen la proposta que he treballat i realitzat durant aquestes setmanes. Va ser important poder fer aquesta enquesta a mestres per tal de saber la seva opinió en relació a les activitats ja que elles i ells estan acostumades a treballar amb infants durant el seu dia a dia.

4 Conclusions

Després d'haver fet i treballat sobre aquesta recerca podem extreure un seguit de conclusions que aniré exposant i justificant a continuació. Si bé és cert que la situació en la que ens trobem no era l'adequada per a poder fer aquest treball amb les bones condicions que es mereix (poder anar a una escola, debatre cara a cara amb els infants, etc.), s'han pogut establir unes conclusions bastant coherents i significatives. Comencem pel principi.

El primer que m'agradaria comentar i alhora respondre és la pregunta inicial que em feia sobre si els infants de Sallent coneixien la cultura popular del seu poble. Tal i com exposava a la fonamentació teòrica d'aquest treball, la cultura popular és aquella nascuda des del mateix poble i que crea el patrimoni i la tradició d'aquest poble. Així doncs, creia vital que la cultura popular es conegués a fons des de que som petites i petits.

És cert que els infants amb els que vam treballar en aquest projecte coneixien molts dels ítems de la cultura popular del poble i per tant, ja responien a la meva pregunta inicial. Però va ser clau presentar la història que hi ha darrere del Ball de Nans per tal de poder adonar-me de com d'important és conèixer a fons tot el que ens envolta. Aprendre la història va significar donar sentit al que havien vist tantes vegades i alhora, els va fer entrar directament al projecte, amb curiositat i motivació, pilars fonamentals de l'educació.

Així doncs, i tal i com ens recordaven els mestres que van respondre a l'enquesta, és vital que els infants coneguin el patrimoni cultural d'allà on viuen, per poder-ho valorar i seguir-ho mantenint viu al llarg dels anys.

La següent pregunta que m'agradaria respondre té relació també amb la cultura popular i m'agradaria poder-la guardar en un calaix i d'aquí uns anys comprovar si ha tingut fruit: pot ser que el fet que el Ball de Nans només el ballin dones sigui perquè la gent del poble no sap que ho pot fer?

Tal i com em van informar els infants, molt pocs sabien que tothom qui vulgui els pot fer ballar, i alhora moltes d'elles i ells em van afirmar que els agradaria ballar els Nans alguna vegada. Espero que la feina feta aquestes setmanes sigui com una petita llavor plantada dins seu i que faci créixer aquest amor per la cultura popular que les mestres i els mestres que van respondre l'enquesta tant reclamaven. Que treballar la cultura

popular a les escoles sigui la clau per a què no pari mai de créixer i que les iniciatives sorgides recentment com La Fumera puguin seguir convivint amb les que tenen més de 600 anys d'història com les Enramades. Haurem d'esperar a que passin els anys per a poder-ne veure el resultat.

Una de les altres preguntes que em vaig formular abans de començar aquest projecte era si els infants estan influenciats pels mateixos estereotips que influeixen la gent adulta. Com s'exposava al marc teòric, els estereotips acostumen a discriminar grups de persones que no segueixen el que es considera normal. I volia comprovar-ho realitzant aquestes activitats amb els infants.

Després d'haver treballat durant aquestes setmanes, i sempre parlant des de la mostra d'infants que van participar, es pot concloure que la majoria no estan tant marcats pels estereotips de gènere que influeixen a la gent adulta, tot i que, cal que l'educació que reben segueixi sent una educació on prevalgui el respecte i l'esperit crític. Perquè sinó, i tal i com també s'exposava al marc teòric, els estereotips mostren una forta resistència al canvi i, si s'adquireixen serà molt difícil de revertir-ho.

Per això és tan important, també, treballar el gènere des de que són petites i petits, des dels contes que expliquem, les cançons que ensenyem. És important fer reflexionar sobre les lletres de les cançons, sobre la vestimenta de les figures com els Nans. És important que els infants siguin capaços d'adonar-se de les coses que s'haurien de canviar o mantenir o de les coses que cal assenyalar per tal de tenir una societat més lliure i més justa, sense discriminacions ni de gènere ni de qualsevol tipus.

Cal que seguim promovent activitats tan estereotipades com la dansa i cal que donem visibilitat a les dones de la història que han fet coses fantàstiques, perquè com deien els infants del projecte, estem acostumades i acostumats a que les coses importants les hagin fet sempre homes.

En definitiva, integrar la perspectiva de gènere a tot el que fem serà la manera de que els infants que tinguem a l'aula siguin uns infants lliures d'estereotips.

Una altra conclusió amb la qual no comptava durant aquest procés és amb el fet que són vitals els debats que es generin a l'aula. Parlar i opinar, sempre des del respecte cap a la resta, és vital per a què els aprenentatges siguin realment significatius. Potser no som conscients del privilegi que tenim quan estem compartint espais i quan podem

parlar lliurement i expressar allò que pensem, però hem de fer veure als infants que si que ho és, de privilegi, i que si ho aprofitem, hi guanyarem totes i tots.

Per últim, i tornant una mica a l'inici d'aquest projecte. No he pogut contestar la pregunta inicial que em vaig fer. No sé perquè el Ball de Nans sempre el ballen noies. Però si que he descobert que és importantíssim seguir fent-se preguntes així, seguir qüestionant-nos les coses. Trencant amb els estereotips, trencant amb les relacions de poder creades a partir de les relacions de gènere i trencant amb les discriminacions de tot tipus.

5 Limitacions i prospectiva d'investigació

Tal i com s'ha anat comentant durant tot el document, aquest treball s'ha vist altament afectat per la situació actual. Així doncs, a continuació s'exposaran les limitacions que s'han tingut i la prospectiva d'investigació, és a dir, com pot continuar la investigació començada en aquest treball.

La limitació més gran que hi ha hagut ha estat el fet que tota la proposta s'ha hagut de dur a terme telemàticament amb els infants i per tal ha reduït considerablement la possibilitat de fer activitats dinàmiques, grupals i on hi hagi un continu debats entre els infants i jo mateixa. Així doncs, les activitats han hagut de ser individuals, la majoria d'elles estàtiques i el debat s'ha hagut de reduir a videoconferències al final de cada activitat.

Alhora, no poder presentar la proposta en una escola, ha fet que la mostra amb la qual s'ha dut a terme, no sigui completament real ja que són infants voluntaris predisposats a fer-ho. Recalcar també que la mostra ha estat molt reduïda, només 10 infants, i que per tant no se sap si seria del tot viable amb el doble o el triple d'infants. Caldria veure si atrau per igual i és totalment inclusiva a un grup classe sencer.

Pel que fa a la recerca d'informació, si bé és cert que hi ha molts estudis de gènere i la informació està molt a l'abast, l'última publicació que hi havia escrita sobre la cultura popular sallentina és de l'any 2002. És evident que tota la cultura popular que ha anat sorgint des de fa 18 anys és molta i no està escrita. Per sort, algunes de les persones que formen part de col·lectius culturals s'han ofert a explicar-me tot el que encara no s'havia escrit mai.

Per últim, però no menys important, estar confinada i alhora venir d'estar dos mesos a Anglaterra fent les últimes pràctiques del Grau, ha fet que no hagi pogut tenir contacte directe amb la meva tutora des del desembre passat. És cert que el suport i l'ajuda hi han sigut, però crec que, poder realitzar tutories presencials és un privilegi que no acabem d'apreciar del tot.

Pel que fa a la continuació d'aquesta investigació, estaria molt bé poder seguir amb aquesta manera de treballar la cultura sallentina amb una mirada amb perspectiva de gènere per completar-ho del tot. Per a que tots els infants de Sallent puguin conèixer la cultura popular però amb una mirada amb perspectiva de gènere, de respecte, de

saber que la memòria col·lectiva és important però que conèixer-la i tenir la capacitat de ser crítiques i crítics amb ella.

També es pot extrapolar aquest format a figures i festes d'altres poblacions. La cultura popular ens representa i que la puguem treballar amb aquesta mirada diferent, la fa encara molt més representativa pels infants.

6 Valoració personal del procés d'elaboració del Treball

Final de Grau

Acabar sempre vol dir mirar enrere i comprovar si allò que ha passat ha estat significatiu per nosaltres. Per a mi, fer aquest treball i, amb ell, acabar aquests quatre anys ha estat una manera de tancar un període de la meva vida bonic, ple de nous reptes i, sobretot, ple de nous aprenentatges.

Però m'agradaria començar pel principi. I és que la tria del tema del meu treball no va ser aleatòria. Fa molts anys que participo de moltes coses al meu poble, des de ser monitora del Cau fins a ser part de la coordinació de La Fumera. I poder transmetre aquesta passió que tinc pel meu poble al meu projecte final de Grau ha estat un regal. Crec que tothom estima a la seva manera el lloc d'on és, ens identifica, ens fa ser part d'alguna cosa. I jo m'estimo molt Sallent. I m'estimo molt la gent que el fa viure, que surt als carrers, que els omple de colors, balls i festa, que obre les persianes dels comerços i que quan et veu pel carrer et saluda. Aquest treball va una mica per totes aquestes persones. Per ser part del que sóc.

I això em porta a una altra reflexió personal. Està sent força difícil haver de fer aquest treball en una situació com la que estem vivint. Haver d'estar aïllada és el contrari del que significa la cultura popular, que necessita la gent per poder existir. Així que, per a mi, ha significat un període de creixement personal molt gran. M'he hagut de reinventar per tal de poder fer el que volia fer. En definitiva, ser mestra vol dir reinventar-se, no deixar mai d'aprendre ni de créixer i, en petita mesura, és el que he viscut durant aquests mesos de fer el Treball Final de Grau.

Ahora, fer un treball com aquest, m'ha fet ser rigorosa i metòdica, dues característiques per les que fins ara no destacava però que crec que seran vitals que segueixi desenvolupant pel meu futur com a mestra. Això sí, sense perdre la improvisació i l'espontaneïtat que m'han donat tants anys de monitora en un esplai. La combinació d'aquestes dues vessants tant antagòniques serà la clau de l'èxit.

També m'agradaria molt destacar la importància que crec que té fer treballs i projectes amb aquesta mirada amb perspectiva de gènere. Tenim molta feina per fer en aquest àmbit i no sempre és fàcil, però mica en mica cal que seguim fent visible el que fins ara no havia estat mai al punt de mira. Cal educar els infants per a que siguin persones respectuoses, crítiques i justes. Cal donar l'espai a les dones de la història que, com

deien els infants que han participat al projecte, també han fet coses importants i mai ens ho han explicat.

Vaig acabant. Fer aquest treball ha estat un final de viatge fantàstic per aquests quatre anys. M'emporto el suport mutu amb les meves companyes i companys que ara ja són amigues i amics. M'emporto les professores i els professors que ens han acompanyat. M'emporto les il·lusions, les ganes i la motivació que ens hem anat creat durant aquests anys i que, ara que acabem, estan a punt de sortir al món per menjar-s'ho tot.

He après molt i sóc molt feliç. Estic a punt.

Figura 36 Jo mateixa, just abans d'acompanyar al Príncep al mig de la plaça per poder ballar. Autoria: Marc Castellà. Font: La Fumera.

7 Bibliografia

Ajuntament de Sallent (1995). *Les músiques de Sallent*. Sallent: Ajuntament de Sallent.

Alcañiz, M., i Planas, D. (2009). *Disseny d'enquestes per a la investigació social*.

Consultat 3 abril 2020, des de

http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/18302/7/Disseny_Enquestes_i_investigacio_Social_Alcaniz_Planas.pdf

Antolin, L. (2003). *La mitad invisible. Género en la Ecuación para el Desarrollo*. ACSUR-Las Segovias, Madrid.

Blanco Cerdà, A. (2018). *El gènere i la dansa contemporània a Catalunya*. (Treball final de grau. Universitat de Girona, Catalunya). Consultat des de https://dugi-doc.udg.edu/bitstream/handle/10256/15918/BlancoCerdanaAna_Treball.pdf?sequence=1

Cultura. (s.f.). Al Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans. (2ª edició). Recuperat de

<https://dlc.iec.cat/Results?DecEntradaText=cultura&AllInfoMorf=False&OperEntrada=0&OperDef=0&OperEx=0&OperSubEntrada=0&OperAreaTematica=0&InfoMorfType=0&OperCatGram=False&AccentSen=False&CurrentPage=0&refineSearch=0>

Butler, J. (1986). Sex and gender in Simone de Beauvoir's *Second Sex*. *Yale French Studies*, (72), 35-49.

Estereotip. (s.f.). Al Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans. (2ª edició). Recuperat de

<https://dlc.iec.cat/Results?DecEntradaText=estereotip&AllInfoMorf=False&OperEntrada=0&OperDef=0&OperEx=0&OperSubEntrada=0&OperAreaTematica=0&InfoMorfType=0&OperCatGram=False&AccentSen=False&CurrentPage=0&refineSearch=0&Actualitzacions=False>

Gegants i Nans de Sallent (2002). *25è aniversari de la recuperació dels Gegants*. Sallent: Gegants i Nans de Sallent.

Gènere. 8 (s.f.) Al Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans. (2ª edició). Recuperat de

<https://dlc.iec.cat/Results?DecEntradaText=g%C3%A8nere&AllInfoMorf=False&OperEntrada=0&OperDef=0&OperEx=0&OperSubEntrada=0&OperAreaTematica=0&InfoMorfType=0&OperCatGram=False&AccentSen=False&CurrentPage=0&refineSearch=0&Actualitzacions=False>

González Estefani, J. M. (1979). Educación y cultura popular. *Revista Española de Pedagogía*, 145, 123-143.

López, R., i Escola Lliure el Sol (2011). *El Sexe dels Àngels*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

Macías Moreno, M. V. (2005). *Estereotipos y deporte femenino: la influencia del estereotipo en la práctica deportiva de niñas y adolescentes*. Universitat de Granada, Andalusia.

Normal. (s.f.). Al Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans. (2ª edició). Recuperat de <https://dlc.iec.cat/Results?DecEntradaText=normal&AllInfoMorf=False&OperEntrada=0&OperDef=0&OperEx=0&OperSubEntrada=0&OperAreaTematica=0&InfoMorfType=0&OperCatGram=False&AccentSen=False&CurrentPage=0&refineSearch=0&Actualitzacions=False>

Olmo, M. D. (2005). Prejuicios y estereotipos: un replanteamiento de su uso y utilidad como mecanismos sociales. *Revista de educación*, 7, 13-23.

Popular. (s.f.). Al Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans. (2ª edició). Recuperat de <https://dlc.iec.cat/Results?DecEntradaText=popular&AllInfoMorf=False&OperEntrada=0&OperDef=0&OperEx=0&OperSubEntrada=0&OperAreaTematica=0&InfoMorfType=0&OperCatGram=False&AccentSen=False&CurrentPage=0&refineSearch=0>

Salamanca, S. (2014). Coeducación, la erradicación de los estereotipos de género en la educación del siglo veintiuno. *Iberoamérica Social: revista-red de estudios sociales (III)*, 84-91. Recuperado de <http://iberoamericasocial.com/coeducacion-la-erradicacion-de-los-estereotipos-de-genero-en-la-educacion-del-siglo-xxi>

Sexe. (s.f.). Al Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans. (2ª edició). Recuperat de

<https://dlc.iec.cat/Results?DecEntradaText=sexe&AllInfoMorf=False&OperEntrada=0&OperDef=0&OperEx=0&OperSubEntrada=0&OperAreaTematica=0&InfoMorfType=0&OperCatGram=False&AccentSen=False&CurrentPage=0&refineSearch=0&Actualitzacions=False>

8 Annexos

Annex 1. Fitxes de les activitats

ACTIVITAT 1	
Nom de l'activitat	Què en sabem dels Nans?
Objectius	- Conèixer les idees inicials dels infants
Descripció de l'activitat	<p>Aquesta activitat és la primera de totes i servirà per conèixer el punt de partida del projecte. A partir de les respostes dels infants, podrem continuar amb la resta d'activitats.</p> <p>Ho farem a partir d'una enquesta online des de la plataforma <i>Typeform</i>.</p> <p>Les preguntes que es fan als infants són les següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nom - Què coneixes de la cultura popular de Sallent? (La resposta es compon de totes les figures i aspectes de la cultura popular sallentina. Els infants han de seleccionar les que coneixen.) - Has marcat els Nans? - Si has marcat que no: Els nans Són uns capgrossos que acostumen a ballar a les places per a celebrar alguna festa important com la Festa Major, les Enramades o el Carnaval. Hi ha 5 figures, la Princesa, el Príncep, el Bufó, l'Àvia i l'Avi. - Sabies que tothom qui vulgui els pot fer ballar? - T'agradaria poder-los ballar? - Si es que si, quin Nan t'agradaria ballar? - La majoria de vegades que els nans ballen, els fan ballar noies. Per què creus que és així? - Hi ha alguna altra cosa que em vulguis dir?
Temporització	10 minuts

ACTIVITAT 2: Història	
Nom de l'activitat	La història del Ball de Nans i les diferències que ens envolten
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Conèixer la història del ball de Nans - Reflexionar sobre el concepte de la diferència entre les persones que ens envolten
Descripció de l'activitat	<p>L'activitat començarà amb un àudio on s'explica la història que acompanya el Ball de Nans.</p> <p>Un cop acabat, els infants hauran de fer la dinàmica explicada a la fitxa. La dinàmica tracta sobre veure les diferències i les similituds que hi ha en els infants de la seva edat (de l'escola o l'espai). Aquesta dinàmica es pot contestar o escrita o en forma de vídeo o àudio amb l'infant responnent les preguntes de forma oral.</p> <p>L'activitat acabarà amb unes preguntes de reflexió individual:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Què t'ha costat més de pensar: les coses diferents o les coses iguals? Per què? - T'agradaria que tothom fos igual? Per què? - Què creus que tens tu de diferent amb els teus companys i companyes de classe o del grup d'esplai? <p>Aquestes preguntes es poden respondre, igual que totes les altres, o escrites o explicades oralment.</p> <p>Per tancar aquesta activitat es farà una plenària on els</p>

	infants exposaran les seves respostes a la resta.
Temporització	30 minuts
Materials i/o recursos	Àudio de la història. Fitxa de l'activitat.

ACTIVITAT 3: Música	
Nom de l'activitat	Analitzem la música del Ball de Nans!
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Analitzar una peça musical a partir de preguntes determinades - Poder expressar sentiments i opinions propis
Descripció de l'activitat	<p>Primer de tot, els infants hauran d'identificar un seguit d'expressions facials i relacionar-les amb emocions i/o sentiments.</p> <p>Un cop hagin fet això, escoltaran la peça per primera vegada i, mentre l'escolten hauran de pensar quin sentiment (dels que han identificat anteriorment o no) els provoca i, si poden, explicar perquè senten això.</p> <p>Seguidament, hauran d'escoltar la peça fixant-se en quins instruments hi poden sentir. Disposaran d'una fitxa amb imatges de 6 instruments diferents i hauran de marcar aquells que senten.</p> <p>A continuació, i tornant a escoltar la peça, es mostraran 4 exemples d'estructures de 4 de les peces de la cultura popular sallentina. Els infants hauran de trobar la que correspon als Nans.</p> <p>Quan l'hagin trobat, es mostraran les altres tres peces i hauran de relacionar cada estructura amb la peça en qüestió. Podran ser: El Ball del Maqui, Les Bruixes o Els Dimonis.</p> <p>Per acabar aquesta activitat, es farà una plenària per tal de posar en comú totes les respostes dels infants.</p>

Temporització	30 minuts
Materials i/o recursos	<ul style="list-style-type: none"> - Fitxa amb les expressions facials - Fitxa amb els instruments - Fitxa amb les 4 estructures diferents

ACTIVITAT 4: Gènere	
Nom de l'activitat	Parlem dels Nans i de Gènere
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Reflexionar sobre els estereotips de gènere relacionats amb la vestimenta - Reflexionar sobre el gènere i sobre com ens condiciona
Descripció de l'activitat	<p>Aquesta activitat començarà amb un joc per poder endevinar el nom de la persona que va compondre la peça. La fitxa del joc, la trobareu adjunta a aquesta graella.</p> <p>Un cop han resolt el joc, obtindran el nom de la compositora: Montserrat Isern. I, seguidament, es preguntarà si els sorprèn que la compositora fos una dona i el perquè.</p> <p>A partir d'aquí es mostren als infants una imatge dels 5 Nans, de cintura en avall. Han d'intentar relacionar cada figura amb el Nan que correspon.</p> <p>Després se'ls plantejaran un seguit de preguntes que hauran de contestar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Què en penses dels vestits dels Nans? Són normals? - Què en penses de la roba que es posa la gent? - Creus que t'acostaries a algú que no t'agrada com vesteix o que porta coses que la societat considera que no són "normals" (ex. un nen que porta vestit)? (La societat és tota la gent del món) - Si haguessis de triar un Nan per ballar, quin triaries? Per què triaries aquest? - Creus que té a veure amb la roba que porta?

	En aquesta activitat serà molt important fer una bona plenària per tal de poder comentar totes les preguntes i parlar dels estereotips i del concepte de normal.
Temporització	30 minuts
Materials i/o recursos	Imatge dels Nans Fitxa amb el joc

ACTIVITAT 5: Dansa	
Nom de l'activitat	Ballem el Ball de Nans!
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Aprendre el Ball - Crear un Ball únic a partir d'unes estructures marcades - Ser capaços de crear un Ball amb perspectiva de gènere
Descripció de l'activitat	<p>Aquesta activitat consta de dues parts. La primera part tracta de que cada infant podrà construir la seva pròpia dansa seguint l'estructura de la música anteriorment analitzada.</p> <p>Per fer-ho, cada nena i cada nen tindrà unes pautes que haurà de combinar seguint la música per crear la seva pròpia dansa. Les estructures es poden repetir tantes vegades com es vulgui i seran:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ballar les figures femenines juntes - Ballar les figures masculines juntes - Ballar la parella de Senyors Feudals - Ballar la parella de Pagesos - Ballen totes les figures el mateix però per separat - Ballen totes les figures el mateix i juntes - El Bufó balla sol - El Bufó balla amb les figures masculines - El Bufó balla amb les figures femenines <p>També es poden afegir les estructures que als infants els vingui de gust.</p> <p>La segona part de l'activitat és opcional. Si els infants volen,</p>

	<p>tenen l'oportunitat de veure el vídeo del Ball de Nans i triar un dels Nans per aprendre el seu Ball. Si ho fan, es poden gravar i enviar-ho.</p> <p>És difícil fer-ho sol, però tenen l'oportunitat d'intentar engrescar a tothom qui vulguin per a què els ajudin amb el Ball.</p> <p>Entenem que no tothom voldrà o podrà fer-ho, per tant, aquesta part és totalment voluntària.</p> <p>L'activitat al complet s'acabarà com les altres, fent una plenària on els infants podran compartir les danses que han creat.</p>
Temporització	30 minuts
Materials i/o recursos	<p>Enllaç al vídeo del Ball:</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=Bw576erIDjk</p>

ACTIVITAT 6	
Nom de l'activitat	Què hem après durant aquests dies?
Objectius	- Saber com han evolucionat les idees inicials dels infants i què recordaran d'aquesta experiència
Descripció de l'activitat	<p>Aquesta activitat és la última activitat de la proposta. Consisteix en una enquesta (com la primera) per valorar com han evolucionat les idees inicials dels infants i poder fer una valoració de la proposta.</p> <p>L'enquesta torna a estar creada amb la plataforma <i>Typeform</i>.</p> <p>Les preguntes que es faran a l'enquesta seran els següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nom - Què és el que més t'ha agradat d'aquest projecte? I el que menys? - Quines 5 figures representen els Nans? - Quins instruments podem sentir quan escoltem el Ball de Nans? (Donar les mateixes opcions que hi havia a l'activitat 3) - Qui va compondre el Ball de Nans? - Quin és el pas de la teva dansa que més t'agradaria fer? Per què? - Si haguessis de triar un Nan ara per ballar-lo, quin seria? - T'ho has passat bé fent aquestes activitats? - Has après o descobert alguna cosa que no sabies? - Hi ha alguna altra cosa que em vulguis dir?
Temporització	10 minuts

**Materials i/o
recursos**

Enllaç a l'enquesta online:

<https://claraferres.typeform.com/to/b6CpjW>

Annex 2. Partitures per a grup de gralles del Ball de Nans

Ball de nans de Sallent

Motserrat Isern
/ grup de grallers de Sallent

Moderat

Gralla 1

Gralla 2

Gr. 1

Gr. 2

Gr. 1

Gr. 2

Gr. 1

Gr. 2

Gr. 1

Gr. 2

Gr. 1 ³⁴

Gr. 2

Detailed description: This system contains measures 34 through 40. The upper staff (Gr. 1) features a melody with eighth and sixteenth notes, including some beamed pairs. The lower staff (Gr. 2) provides a rhythmic accompaniment with eighth and sixteenth notes, often in pairs. The key signature has one sharp (F#).

Gr. 1 ⁴¹

Gr. 2

Detailed description: This system contains measures 41 through 47. The upper staff (Gr. 1) continues the melody. The lower staff (Gr. 2) continues the accompaniment. A time signature change to 3/4 occurs at the end of measure 47.

Gr. 1 ⁴⁸

Gr. 2

Detailed description: This system contains measures 48 through 56. The upper staff (Gr. 1) has a more active melody with eighth notes. The lower staff (Gr. 2) continues with eighth and sixteenth notes. A time signature change to 3/4 occurs at the end of measure 56.

Gr. 1 ⁵⁷

Gr. 2

Detailed description: This system contains measures 57 through 63. The upper staff (Gr. 1) continues the melody. The lower staff (Gr. 2) continues the accompaniment. A time signature change to 2/4 occurs at the end of measure 63.

Gr. 1 ⁶⁴

Gr. 2

Rit.

Detailed description: This system contains measures 64 through 70. The upper staff (Gr. 1) concludes with a final melodic phrase. The lower staff (Gr. 2) concludes with a final accompaniment phrase. A 'Rit.' (ritardando) marking is placed above the lower staff in measure 69. The system ends with a double bar line.

Annex 3. Per a saber-ne més...

- LA FUMERA:

- Enllaç a la web: <http://www.lafumera.cat/>
- Enllaç al documental "5 anys construint La Fumera":
<https://www.youtube.com/watch?v=n9D8hxtntsw&t=274s>

- MÚSIQUES POPULARS DE SALLENT:

- Enllaç a la web amb les gravacions de les músiques populars de Sallent: <https://musiquespopularssallent.bandcamp.com/releases>

- GEGANT MAQUI:

- Enllaç al documental Maquinant:
<https://www.youtube.com/watch?v=oTW4s2A8F0o>